

BEHEERPLAN VOOR NATURA 2000-GEBIED IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST Deelgebied II14: Sauvagèrepark

MEI 2022

BEHEERPLAN VOOR NATURA 2000-GEBIED IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Deelgebied II14: Sauvagèrepark

INHOUDSOPGAVE

1	Beschrijving deelgebied II14	4
1.1	Situering	4
1.1.1	Algemeen	4
1.1.2	Statuten	5
1.1.3	Korte situering en historiek	5
1.2	Belang van deelgebied II14 binnen Speciale Beschermingszone II	7
1.2.1	Habitats	7
1.2.2	Soorten	7
1.3	Beschrijving soorten	9
1.3.1	Soorten van communautair belang en soorten van gewestelijk belang	9
1.3.2	Strikt beschermde soorten op het hele gewestelijke grondgebied waarvoor doelstellingen voor SBZII werden geformuleerd	9
1.3.3	Overige soorten in deelgebied II14	10
1.4	Beschrijving habitats	11
1.4.1	Habitats van communautair belang en habitats van gewestelijk belang	11
1.4.2	Overige natuurtypes in deelgebied II14	12
2	Beschrijving beheerdoelstellingen	13
2.1	Doelstellingen op niveau van habitats en soorten van communautair belang en habitats en soorten van gewestelijke belang	13
2.2	Overige doelstellingen binnen deelgebied II14	13
3	Knelpunten	14
4	Beschrijving beheermaatregelen	15
4.1	Overzicht beheermaatregelen voor deelgebied II14	15
4.2	Beheer van het habitatwaardig bos	19
4.3	Beheer van het niet-habitatwaardig bos en de recreatieve zones	19
4.4	Exotenbeheer	20
4.5	Soortgericht beheer	21
4.6	Beheermaatregelen in functie van de connectiviteit	21
5	Vrijstellingen op verbodsbepalingen	22
6	Literatuur	23
7	Bijlagen	24
7.1	Bijlage 1: Kadasterpercelen	25
7.2	Bijlage 2: Bepalingen met betrekking tot Patrimonium in deelgebied II14	26
7.3	Bijlage 3: De rol en het belang van de deelgebieden voor de coherentie van Speciale Beschermingszone II	31
7.4	Bijlage 4: Fotobijlage deelgebied II14	32
7.5	Bijlage 5: Kaartenbundel deelgebied II14	33

TABELLEN

Tabel 1-1: Oppervlaktes in ha van deelgebied en habitattypes in deelgebied II14, waarbij '+' wijst op de aanwezigheid van kalktufbronnen	7
Tabel 1-2: Waarnemingen uit databanken LB, waarnemingen.be en IHD-rapport waarbij "P = potentie maar geen bevestigde waarneming", "X = bevestigde waarneming uit databank LB" en "X(o) = bevestigde waarneming uit databank in omgeving deelgebied < 100m"	8
Tabel 1-3: In deelgebied II14 voorkomende habitats van communautair belang, op het moment van de aanwijzing (cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (staat van instandhouding na actualisering van de informatieformulieren voor de natura 2000-gebieden in 2015)), met vermelding van de algemene beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied (vertrekbasis = beoordeling SBZ)	11
Tabel 4-1: Beheermaatregelen voor deelgebied II14	16
Tabel 7-1: Inventaris van de merkwaardige bomen in het Sauvagèrepark (Bron: http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php?text=77)	29

FIGUREN

Figuur 1-1: Situering van deelgebied II14 Sauvagèrepark met ook de nabijgelegen andere deelgebieden van het SBZ II	4
Figuur 1-2: Luchtfoto's van 1953 en 2019 (bron: Bruciel/Hemels Brussel).	6
Figuur 7-1: Aanduiding van het Beschermd Landschap in groen	27
Figuur 7-2: Weergave van de locatie van de opmerkelijke bomen in het Sauvagèrepark (bron: https://gis.urban.brussels/brugis/#/). De rode vierkantjes duiden op bomen die bij de 100 grotere horen. Rode kruisjes duiden op bomen die niet meer aanwezig zijn. Op basis van de ID-nummers kan u in de onderstaande tabel meer info terugvinden over de bomen. Niet alle bomen zijn echter op kaart opgenomen.	28

KAARTEN

Kaart 1.1: Situering deelgebied II14 en kadastrale percelen
Kaart 1.2: Bestemmingen deelgebied II14 (Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP))
Kaart 1.3: Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied II14
Kaart 1.4: Overige natuurtypes in deelgebied II14
Kaart 2.1: Beheerdoelstellingen in deelgebied II14
Kaart 4.1: Beheermaatregelen in deelgebied II14

1 BESCHRIJVING DEELGEBIED II14

Kaart 1.1: Situering deelgebied II14 en kadastrale percelen

Kaart 1.2: Bestemmingen deelgebied II14 (Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP))

Kaart 1.3: Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied II14

Kaart 1.4: Overige natuurtypes in deelgebied II14

1.1 SITUERING

1.1.1 Algemeen

Het Sauvagèrepark maakt als verbindingsgebied II14 deel uit van de speciale beschermingszone “Bosgebieden en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest” (verder SBZ II). Het vormt de verbinding tussen de deelgebieden II9 Kauwberg, II11 Engelandplateau, II2-3-4 Kinsendaal, Kriekenput en Herdiesdomein en II15 Papenkasteeldomein.

Het park, met een oppervlakte van 5,59 ha, ligt op het grondgebied van de gemeente Ukkel. De gemeente Ukkel is sinds 1964 eigenaar van het gebied. Leefmilieu Brussel is intussen beheerder. De spoorberm is in eigendom van en wordt beheerd door Infrabel.

Bijlage 1 geeft een overzicht van de kadastralpercelen binnen het deelgebied, met een aanduiding van het percentage van elk perceel dat een Natura 2000 statuut heeft en met aanduiding van het statuut van de eigenaars en gebruikers. De algemene situering met de kadastrale perceel verdeling is weergegeven op kaart 1.1.

Het Gewestelijk bestemmingsplan is weergegeven op kaart 1.2. Het hele deelgebied is aangeduid als parkgebied, met uitzondering van de smalle noordwestelijke strook langs de spoorweg die aangeduid is als spoorweggebied.

Figuur 1-1: Situering van deelgebied II14 Sauvagèrepark met ook de nabijgelegen andere deelgebieden van het SBZ II

1.1.2 Statuten

Het Sauvagèrepark is sinds 26/06/1997 beschermd als landschap door Monumenten en Landschappen. Het is ook opgenomen op de bewaarlíjst in de zin van de wetgeving inzake de bescherming van het onroerende erfgoed.

Er staan ook meerdere opmerkelijke bomen, waarvan een sequoia (*Sequoiadendrum giganteum*) de bijzonderste is.

In bijlage 2 wordt de exacte afbakening van het beschermd landschap gegeven en de reden van klassering. Daarnaast zijn in bijlage 2 ook de opmerkelijke bomen opgelíjst.

In bijlage 3 worden alle statuten en beschermingen binnen het gebied SBZ II weergegeven.

1.1.3 Korte situering en historiek

Het Sauvagèrepark wordt begrensd door de spoorweg (líjn Halle-Vilvoorde) in het westen en het noorden, door de Avenue de la Chênaie ten oosten. Aan de andere kant van de Avenue de la Chênaie lígt het deelgebied II9 Kauwberg. In het zuiden vormt de Rue de Verrewinkel de grens met het kerkhof van Ukkel. Ten zuid-oosten van het park líggen een aantal woningen met tuinen.

Het betreft hier een 19de-eeuws kasteelpark dat geïnspireerd is op de Engelse parken. Het gebied heeft een opvallend reliëf, bestaande uit een afwisseling van kleine hellingen en kleine dalen. In zijn geheel helt het gebied naar het westen af.

De talrijke aanwezigheid van uitheemse boomsoorten hangt samen met het verleden en actueel gebruik als park, bijvoorbeeld: beverboom (*Magnolia soulangiana*), mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) met een omtrek van 5,47 m (Foto II14_03), rhododendrons, platanen, rode variëteiten van beuk en esdoorn (*Fagus sylvatica* var. *atropunicea*, *Acer pseudoplatanus* cv. *purpurea*), ceders, *Pinus nigra* var *austriaca*,...

Er is een vijver aanwezig met kunstmatige rotspartíjen en een Griekse tempel. Verder zijn er twee basketbalterreinen, picknickplaats, speeltuin en een tweetal zones afgebakend voor dieren (schapen, geiten, lama's,...). Ook tal van paden doorkruisen het gebied.

Het gebied maakte deel uit van het Zoniënwoud en bleef, samen met het naastliggende gebied waar nu het kerkhof van Ukkel lígt, bebost tot in de eerste helft van de 19de eeuw. Nadien werd het omgezet in landbouwgrond. Tegen het einde van de 19de eeuw werd een kasteel gebouwd en een kleine tuin aangelegd. In de decennia nadien werd het kasteelpark steeds verder uitgebreid en werden tal van exotische boomsoorten aangeplant. Tijdens de Tweede Wereldoorlog echter deed een aanzienlijk deel hiervan dienst als brandhout. Na de oorlog raakten het kasteel en de tuin steeds verder in verval, het kasteel werd afgebroken in 1957. In 1964 werd het domein door de gemeente Ukkel aangekocht, met het oog op een uitbreiding van het kerkhof. Met het toenemend aantal crematies verdween die noodzaak echter en werd besloten om er een sportpark van te maken. Over de jaren heen worden er basketbalvelden, een parking, een kleine sporthal met ondergronds een schietbaan etc. aangelegd en vestigen er zich verschillende sportclubs. Vanaf 1990 worden er eveneens zones voorzien waar dieren gehuisvest worden. Sindsdien wordt het park meer en meer bezocht door gezinnen en scholen. De locatie van het voormalige kasteel wordt bijgevolg omgevormd tot een speelterrein.

Figuur 1-2: Luchtfoto's van 1953 en 2019 (bron: Bruciel/Hemels Brussel).

1.2 BELANG VAN DEELGEBIED II14 BINNEN SPECIALE BESCHERMINGSZONE II

Bijlage 3 bevat een overkoepelend document voor het SBZ II met de voornaamste bepalingen van het aanwijzingsbesluit¹, zoals gewijzigd door het uitbreidingsbesluit² en met het relatieve belang van elk deelgebied voor de habitats en soorten van communautair en gewestelijk belang.

1.2.1 Habitats

In bijlage 3 wordt het relatief belang weergegeven van alle deelgebieden voor de aanwezige habitats, gebaseerd op de oppervlakte in het deelgebied t.o.v. de totale oppervlakte in SBZ II. Met 2,05 ha habitat 9130 is het deelgebied II14 zeer belangrijk (11-30% procentueel aandeel) voor het gebied SBZ II.

Tabel 1-1: Oppervlaktes in ha van deelgebied en habitattypes in deelgebied II14, waarbij '+' wijst op de aanwezigheid van kalktufbronnen

Deelgebied	Opp. In deelgebied II.14 Sauvagère	Totale opp. In SBZ II (ha) cfr uitbreidingsbesluit (Bijl. 3.2)
Oppervlakte (ha)	5,43	147
Oppervlakte habitat (ha)	2,05	103,7
9130 Beukenbossen Asperulo-Fagetum	2,05	11,6

1.2.2 Soorten

Om het belang van het deelgebied II14 Sauvagèrepark voor de verschillende soorten planten, dieren en paddenstoelen te duiden, wordt in het overkoepelende document (bijlage 3) de aanwezigheid in elk deelgebied van SBZ II gegeven. Er wordt aangegeven of de soort voorkomt (1998-2017) volgens de soortendatabank van Leefmilieu Brussel, of de soort is vermeld in het IHD-rapport of eventueel in andere soortendatabanken werd ingegeven en of er potentie is voor de soort. Dat laatste wil zeggen dat er geschikt leefgebied aanwezig is, maar geen bevestigde waarneming. De behandelde soorten zijn die van communautair belang, de soorten van gewestelijk belang en de strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied.

In onderstaande Tabel 1-2 worden deze gegevens aangevuld met recentere gegevens uit de soortendatabank van LB (2000-2019) (<https://geodata.leefmilieu.brussels/client/view/91d65c0e-b46e-4053-b8a0-51a15f1fb433>).

De bespreking van deze soorten volgt onder paragraaf 1.3.

¹ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 24/09/2015 tot aanwijzing van het Natura 2000- gebied – BE1000002 : « Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest – complex Verrewinkel – Kinsendaal » (B.S. 22/10/2015), verder het 'aanwijzingsbesluit' genoemd.

² Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 september 2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied – BE1000002: "Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest - complex Verrewinkel – Kinsendaal". — Uitbreiding (B.S. 17/04/2019)

Tabel 1-2: Waarnemingen uit databanken LB, waarnemingen.be en IHD-rapport waarbij "P = potentie maar geen bevestigde waarneming", "X = bevestigde waarneming uit databank LB" en "X(o) = bevestigde waarneming uit databank in omgeving deelgebied < 100m"

	II14 Sauvagère park
Soorten van communautair belang	
<i>Dryocopus martius</i> – zwarte specht	X
<i>Pernis apivorus</i> - wespandief	X
<i>Falco peregrinus</i> - slechtvalk	X
Soorten van gewestelijk belang	
<i>Hirundo rustica</i> – boerenwaluw	X
<i>Ichthyosaura alpestris</i> – alpenwatersalamander	X
Soorten die een strikte bescherming genieten	
<i>Acrocephalus palustris</i> - bosrietzanger	X
<i>Aphantopus hyperantus</i> – koevinkje	X
<i>Lissotriton helveticus</i> – vinpootsalamander	X(o)
<i>Nyctalus leisleri</i> – bosvleermuis	P
<i>Plecotus auritus</i> – gewone grootoorvleermuis	P
<i>Myotis mystacinus</i> – baardvleermuis	P
<i>Myotis brandtii</i> – Brandts vleermuis	P
<i>Pipistrellus nathusii</i> – ruige dwergvleermuis	P
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> – gewone dwergvleermuis	X
<i>Myotis nattereri</i> – franjestaart	P
<i>Eptesicus serotinus</i> - laatvlieger	X

1.3 BESCHRIJVING SOORTEN

In Bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de soorten waarvoor het hele SBZ II is aangewezen, met de staat van instandhouding (toestand bij aanwijzing) zoals opgenomen in het aanwijzingsbesluit. In onderstaande paragrafen wordt het voorkomen van de soorten in deelgebied II14 beschreven.

1.3.1 Soorten van communautair belang en soorten van gewestelijk belang

In de soortendatabank van LB zijn waarnemingen aanwezig van slechtvalk (*Falco peregrinus*), wespendif (*Pernis apivorus*) en zwarte specht (*Dryocopus martius*). De slechtvalk jaagt ver van het nest in open landschappen, zoals hier onder andere aanwezig is in deelgebied II9 Kauwberg. Wespendif en zwarte specht hebben nood aan structuurrijk bos met voldoende holle bomen en dood hout.

Ook boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) is aanwezig. Ze broeden graag in de nabijheid van mensen en maken hun nest in schuren en stallen of over brede dakoverstreken. Hun natuurlijke nestplaatsen zijn grotten. De aanwezigheid van dieren in het deelgebied brengt insecten met zich mee, die de zwaluwen van het nodige voedsel voorzien.

Recent werd ook een waarneming van alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*) toegevoegd. Deze soort kwam in het verleden ook voor in de centrale vijver, maar door de introductie van watervogels in het park (rond 1990) kende de vijver een sterke eutrofiëring wat de geschiktheid voor amfibieën sterk aantastte.

1.3.2 Strikt beschermde soorten op het hele gewestelijke grondgebied waarvoor doelstellingen voor SBZII werden geformuleerd

In het Sauvagèrepark werden geen inventarisaties van vleermuizen uitgevoerd waardoor in de soortendatabank van LB slechts een beperkt aantal waarnemingen zijn opgenomen. Dit wil niet zeggen dat er geen vleermuizen voorkomen.

In de nabij gelegen deelgebieden werden wel inventarisaties uitgevoerd, zoals punt transect tellingen in 2006 door Natuurpunt en Natagora in het kader van een monitoringsproject. In de databank van LB zitten voor deelgebied II9 Kauwberg waarnemingen van bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en andere *Pipistrellus sp.* en *Chiroptera sp.* Voor deelgebied II11 zitten in de databank van LB eveneens waarnemingen van bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), aangevuld met franjestaart (*Myotis nattereri*).

Het Sauvagèrepark met zijn in hoofdzaak bosachtig karakter, waar de aanwezigheid van sport- en speelterreinen en brede wandelpaden bovendien voor voldoende vliegruimte zorgen, is een potentieel jachtgebied voor volgende soorten die al in de andere deelgebieden waargenomen werden en die bij voorkeur jagen in bossen: baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), Brandts vleermuis (*Myotis brandtii*) en gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*). Bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*) is een opportunistische jager van allerlei open biotopen die zowel in bossen als in meer open gebieden gelegen zijn rond bossen. Ook deze soort kan in het Sauvagèrepark geschikt jachtgebied vinden. Bovendien houdt deze soort van beperkte ondergroei in de bosbestanden, zoals het geval is in het Sauvagèrepark.

De kleine vijver is weinig aantrekkelijk als jachtgebied voor soorten die bij voorkeur boven moerassen, stilstaand of stromend open water jagen (watervleermuis (*Myotis daubentonii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)). Van deze drie soorten is de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) de soort die daarnaast ook nog het meest in bossen jaagt. Wegens de aanwezigheid van brede wandelpaden en open zones rond de speeltuin, sportterreinen en vijver, beschikt deze soort er bovendien ook over de nodige vliegruimte. Daarnaast doen de waarnemingen van ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) in het aangrenzende Kauwberg en op het Engelandplateau vermoeden dat het Sauvagèrepark door deze soort ook wel gebruikt zou kunnen worden als jachtgebied.

Ondanks de hoge densiteit van bomen in het park, werd recent ook laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) waargenomen. Ook voor franjestaart (*Myotis nattereri*) en gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), twee soorten die geringe eisen stellen aan hun jachtgebied, is het park geschikt als foerageergebied.

1.3.3 Overige soorten in deelgebied II14

Naast de eerder vermelde strikt beschermde vleermuissoorten komen nog soorten voor waarvoor geen doelstellingen zijn geformuleerd. We bespreken ze hier ter informatie.

Minstens tot in 1991 werden nog bruine kikker (*Rana temporaria*), alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*) waargenomen in het Sauvagèrepark (De Wavrin et al., 1991; Aves, 2007). Door de introductie van watervogels en de daaropvolgende eutrofiëring, gingen de amfibieën sterk achteruit.

Voor het kilometerhok waarin het Sauvagèrepark gelegen is, worden in Weiserbs en Jacob (2007) 55 soorten broedvogels opgegeven, waarvan 34 zekere, 7 waarschijnlijke, 8 mogelijke broedvogels en 6 geïsoleerde waarnemingen. Van de zeldzamere vogels voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn, gezien het park behalve de recreatie-infrastructuur volledig uit bos bestaat, slechts enkele van deze soorten relevant als (mogelijke) broedvogel: buizerd (*Buteo buteo*), sperwer (*Accipiter nisus*), appelvink (*Coccothraustes coccothraustes*), matkop (*Parus montanus*), kuifmees (*Parus cristatus*), kleine bonte specht (*Dendrocopos minor*) en groenling (*Carduelis chloris*).

1.4 BESCHRIJVING HABITATS

In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de habitats waarvoor het hele SBZ II is aangewezen, met de staat van instandhouding zoals opgenomen in het aanwijzingsbesluit. In onderstaande paragrafen wordt het voorkomen van de habitats in het deelgebied II14 beschreven, met waar nodig nuances met betrekking tot de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied.

1.4.1 Habitats van communautair belang en habitats van gewestelijk belang

Tabel 1-3: In deelgebied II14 voorkomende habitats van communautair belang, op het moment van de aanwijzing (cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (staat van instandhouding na actualisering van de informatieformulieren voor de natura 2000-gebieden in 2015)), met vermelding van de algemene beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied (vertrekbasis = beoordeling SBZ)

Code	Naam	Ontwikkelingsgraden op basis van kwantiteit en kwaliteit (uiterst waardevol, waardevol, beduidend)	Oppervlakte (ha)
9130	Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum	waardevol	2,05

Habitattype 9130 Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum

De helling langsheen de spoorlijn en de westelijke, lager gelegen hoek van het deelgebied worden tot dit habitattype gerekend. Er dient te worden aangegeven dat de link met het habitattype eerder vaag is. Typische soorten ontbreken, op wat hazelaar (*Corylus avellana*) en boshyacint (*Scilla non-scripta*) na, die echter ook in andere bostypes vertegenwoordigd is. Doordat de boomlaag zeer onnatuurlijk is en diagnostische soortencombinaties in de kruidlaag ontbreken is het zeer moeilijk om dit nochtans oudere parkbos te typeren. De bomen op de talud van de spoorlijn werden bovendien in 2017 gekapt.

De boomlaag bestaat uit soorten als gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), zomereik (*Quercus robur*), tamme kastanje (*Castanea sativa*), en een weinig ruwe berk (*Betula pendula*) en valse acacia (*Robinia pseudoacacia*). Deze laatste werd de laatste 10 jaar conform het beheerplan grotendeels gekapt. Tamme kastanje (*Castanea sativa*) komt lokaal vrij veel voor.

In de struiklaag is er veel hulst (*Ilex aquifolium*) aanwezig, vergezeld door gewone vlier (*Sambucus nigra*), ruwe iep (*Ulmus minor*), Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*), hazelaar (*Corylus avellana*), éénstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*), haagbeuk (*Carpinus betulus*), wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), rode kornoelje (*Cornus sanguineus*) en rododendron (*Rhododendron species*).

De kruidlaag is enigszins variabel: plaatselijk is er nauwelijks kruidlaag aanwezig, elders domineert klimop (*Hedera helix*). Andere soorten in kruidlaag zijn gewone salomonszegel (*Polygonatum multiflorum*), mannetjesvaren (*Dryopteris filix-mas*), gewone braam (*Rubus fruticosus*), look-zonder-look (*Alliaria petiolata*), tamme kastanje (*Castanea sativa*), groot heksenkruid (*Circaea lutetiana*), gevlekte aronskelk (*Arum maculatum*), geel nagelkruid (*Geum urbanum*) en boshyacint (*Scilla non-scripta*).

Deze soortgegevens zijn afkomstig van een terreinbezoek in oktober 2006. In april 2007 werden daarenboven de voorjaarsbloeiërs speenkruid (*Ranunculus ficaria*), gewone vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum*) en bosklimopereprijs (*Veronica hederifolia ssp. lucorum*) aangetroffen, alle drie soorten die hun ecologisch optimum kennen in bossen met alluviaal karakter, wat de moeilijkheid om het Sauvagèrebos te typeren bevestigt. De vegetatieopnames van Van Craenebroek (1992) leren ons dat in 1991 in meerdere opnames maarts viooltje (*Viola odorata*) werd aangetroffen. Ook werd toen boshyacint in verscheidene opnames aangetroffen, waar in 2007 deze soort slechts schaars aanwezig is in het park. Het mogelijk voorkomen in 1991 van wilde narcis (*Narcissus pseudonarcissus ssp. pseudonarcissus*) en bosanemoon (*Anemone nemorosa*) kon in 2007 niet worden bevestigd bij een snelsurvey. Een laatste belangrijk punt is de door Van Craenebroek gemelde presentie van klein springzaad (*Impatiens parviflora*), een gevaarlijke exoot omdat hij de kruidlaag sterk kan gaan domineren.

De aanwezigheid van soorten van zuurdere bodem (ruwe berk (*Betula pendula*), wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*), hulst (*Ilex aquifolium*), tamme kastanje (*Castanea sativa*),...) duidt ook op enige affiniteit met habitattype 9120, Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van Ilex of soms taxus (*Quercion robori-petraea* of *Ilici-Fagion*).

Het Sauvagère parkbos kan slechts als een zwak ontwikkelde vorm van habitattype 9130 beschouwd worden.

1.4.2 Overige natuurtypes in deelgebied II14

De overige natuurtypes in deelgebied II14 zijn weergegeven op kaart 1.4.

Open water (zone 6)

De vijver is vanuit ecologisch standpunt niet waardevol. Oevervegetatie ontbreekt volledig (door overbetreding en graasdruk eenden en zwanen), de oevers zijn van beton, en ook het water zelf bevat nauwelijks leven. Er is veel beschaduwing en er worden eenden en zwanen gehouden.

Niet-groene recreatiezone

Hieronder vallen de basketpleinen (zone 2).

Tuinen en parken (+ gebouwen)

Hieronder vallen de speeltuin (zone 3), de geitenweide (zone 1a), de ezelweide (zone 1b) en het (dieren)park nabij de inkom (1c). Het betreft eveneens de boszones (zone 4) en graszones (zone 7) die niet als habitatwaardig beschouwd kunnen worden.

2 BESCHRIJVING BEHEERDOELSTELLINGEN

Kaart 2.1: Beheerdoelstellingen in deelgebied II14

2.1 DOELSTELLINGEN OP NIVEAU VAN HABITATS EN SOORTEN VAN COMMUNAUTAIR BELANG EN HABITATS EN SOORTEN VAN GEWESTELIJKE BELANG

De instandhoudingsdoelstellingen voor SBZ II zijn opgenomen in bijlage 4 van het aanwijzingsbesluit. Deze omvatten de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen voor habitats en soorten van communautair en gewestelijk belang. Ook algemene beheermaatregelen voor habitats en ecologische eisen van doelsoorten worden in deze bijlage beschreven. Deze instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied SBZ II vormen de basis voor de doelstellingen binnen deelgebied II14.

In het overkoepelend document (bijlage 3) zijn specifiek de doelstellingen opgenomen die een omvorming, ontwikkeling of uitbreiding beogen. Er zijn voor het deelgebied II14 geen directe uitbreidingen, ontwikkelingen of omvormingen gedefinieerd.

Voor de boshabitattypes en hun randzones gebeurt de beschrijving van de beheerdoelstellingen op dezelfde manier als in het (voor)ontwerp beheerplan van het Brussels gedeelte van het Zoniënwoud. Er wordt gewerkt met beheertypes die een doelstelling voorop zetten.

De beheerdoelstellingen voor bos in deelgebied II14 zijn weergegeven op kaart 2.1. De beheermaatregelen voor het deelgebied zijn weergegeven op kaart 4.1 en in Tabel 4-1

2.2 OVERIGE DOELSTELLINGEN BINNEN DEELGEBIED II14

Cultuurhistorisch: Het deelgebied Sauvagèrepark is naast een Natura 2000 gebied, eveneens een beschermd landschap met een wetenschappelijke en esthetische waarde. Het doel van het beheer van het deelgebied is het streven naar optimale ontwikkeling van de Natura 2000 habitats, maar er dient rekening gehouden te worden met de typische elementen van het beschermd landschap. Daarbij dienen de bestanddelen van de oorspronkelijke ordening van het landschap zoals bruggen, fontein, ijskelders, kiosken, paviljoenen, kunstmatige grotten, standbeelden, oude banken en straatlantaarns, pergola's, loopbruggen, graven en traliewerk in goede staat gehouden te worden.

De wetenschappelijke waarde van het park ligt in de waardevolle bebossing, verrijkt met exotische soorten waaronder een uitzonderlijke Sequoia. Door de bijkomende groene ruimtes in de buurt, waaronder een spoorwegberm, is het landschap eveneens van essentieel belang voor de vrijwaring en de verbetering van het ecologisch netwerk in de stad.

De esthetische waarde ligt in de verzorgde compositie van het park, in de traditie van de Engelse landschapsstijl, en in de originele aanleg met verschillende pittoreske elementen, waaronder een artificiële heuvel met kunstrotsen en een "Griekse tempel", een conciërgewoning en een bosvijver.

Toegankelijkheid: toegankelijkheid voor wandelaars op de opengestelde paden in evenwicht met de Natura 2000 doelstellingen en het behoud van de typische elementen van het beschermd landschap. Hierbij dient bij de inrichting gewerkt te worden aan een betere afbakening van de paden en een sturing in het gebruik er van.

3 KNELPUNTEN

Het beter ontwikkelen van de habitattypes en van de natuur in het algemeen in gebied SBZ II14 dient gepaard te gaan met de aanpak van een aantal knelpunten. Sommige van onderstaande knelpunten moeten echter worden afgewogen tegenover de functie van het gebied als recreatiepark.

Knelpunten met betrekking tot de vegetatiesamenstelling en natuurwaarden

- Door de hoge recreatiedruk is het aandeel aan bosplanten gering. Vaak komen bosplanten net langs de paden voor, omdat er daar iets meer lichtinval is, maar in het Sauvagèrepark is de betreding hiervoor te intens.
- Ten aanzien van het ontwikkelen van een betere kwaliteit van boshabitat is de hoge abundantie van niet-typische soorten een knelpunt.
- Het voorkomen en de verspreiding van exotische plantensoorten met expansiedrang als valse acacia (*Robinia pseudoacacia*), rododendron (*Rhododendron species*), Amerikaanse eik (*quercus rubra*) en Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) zijn een aandachtspunt als het gaat om het bereiken en behouden van een gunstige staat van instandhouding voor het gebied.
- Andere exoten die in het gebied voorkomen volgens Van Craenebroek (1991) zijn sneeuwbes (*Symphoricarpus albus*), dwergmispel (*Cotoneaster species*), haagliguster (*Ligustrum ovalifolium*), witte winterpostelein (*Claytonia perfoliata*) en boerenjasmijn (*Philadelphus species*). Ook laurierkers (*Prunus laurocerasus*) komt voor. Deze soorten hebben een mindere expansiedrang waardoor ze slechts plaatselijk de ecologie beïnvloeden;.
- De natuurwaarde van de vijver is in de huidige toestand zeer gering, onder meer door de complete vertrappeling van de oevers (zowel door de watervogels als door bezoekers). De oevers zijn in beton. Er is ook veel bladval in de sterk beschaduwde vijver. Er zit ook vis in de vijver. Dit alles resulteert in een troebele vijver met veel algengroei. Een opwaardering zou niet alleen de ecologie ten goede komen, maar ook de attractiviteit van het geheel naar de recreant toe.
- Er is weinig dood hout in het bos.

Knelpunten met betrekking tot menselijke verstoring

- De afbakening van de paden en de sturing van de bezoekers dient beter te gebeuren.
- Omdat de recreatieve zones wat verspreid liggen is er op een grote oppervlakte veel recreatiedruk.
- De sequoia (*Sequoiadendron giganteum*) heeft last van te veel betreding in de wortelzone.

4 BESCHRIJVING BEHEERMAATREGELEN

Kaart 4.1: Beheermaatregelen in deelgebied II14

4.1 OVERZICHT BEHEERMAATREGELEN VOOR DEELGEBIED II14

Onderstaande beheermaatregellentabel geeft de beheermaatregelen voor deelgebied II14 Sauvagèrepark, conform de voorkomende habitats en algemene maatregelen zoals voorzien in de bijlagen van het aanwijzingsbesluit van het SBZ II. De locatie van de beheermaatregelen wordt ruimtelijk weergegeven op kaart 4.1.

Tabel 4-1: Beheermaatregelen voor deelgebied II14

Instandhoudingsdoelstellingen voor de habitats van communautair belang waarvoor het gebied werd aangewezen (Bijlage I.1 van de Ordonnantie)							
Habitat van communautair belang	Subtype/opp. In DG (opp. Totaal in SBZII)	Algemene maatregelen Cfr. Bijlage 4 Aanwijzingsbesluit	Specifieke maatregelen voor DG II14				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
9130 Beukenbossen behorend tot het <i>Asperulo-Fagetum</i>	2,05 ha (11,06 ha)	- uitbreiden van de hoeveelheid staand of liggend dood hout; - actief beheren van invasieve exotische soorten, vermeld in bijlage IV van de ordonnantie, om hun verspreiding in te perken of om ze te verwijderen; - opheffen van bronnen van eutrofiëring van de habitat; - kanaliseren van het recreatieve gebruik om de kwetsbare gebieden te beschermen; - ontwikkelen van zoomvegetaties op de grens van de bospercelen en ter hoogte van open plekken	Type 7a – senescentie-eiland: nulbeheer + veiligheidskappen	4a	/	Dood hout enkel verwijderen op plaatsen waar veiligheid van wandelaars in het gedrang komt. Het aanplanten van bomen wordt zoveel mogelijk vermeden;	O
			Type 8 – ecologische bosrand: hakhoutbeheer + extensieve begrazing	5	12 jaarlijks, elke 4 jaar 1/3 kappen	(een deel van) het hout kan ter plaatse blijven liggen en zo bijdragen tot de hoeveelheid dood hout en de structuurrijkdom in het bos; De dieren uit het park kunnen ingezet worden om de de berm extensief te begrazen.	O
			Actief beheren van invasieve exotische soorten om hun verspreiding in te perken of om ze te verwijderen, met respect voor de functie van het park en de historische en landschappelijke kenmerken van het gebied.	4a,5	3-jaarlijks	specifiek voor de struiksoorten en valse acacia (<i>Robinia pseudacacia</i>). Drastisch ingrijpen in de boomlaag is minder wenselijk wegens de parkfunctie, en zou ook kunnen leiden tot sterke uitzaaiing en opslag. De uitheemse boomsoorten kunnen dus best op lange termijn gefaseerd aangepakt worden.	R+O
			Hernieuwen en onderhoud padenstructuur	11	zo snel mogelijk	Duidelijke begrenzing van de paden is noodzakelijk vb met lage hekjes, takkenwallen, ...	R+O
Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van bijlage II.1.2 van de Ordonnantie							
Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor DG II14				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	aanwezigheid van grote en oude bomen in de bosgebieden zoals <i>Fagus sylvatica</i> , <i>Pinus sylvestris</i> , <i>Larix decidua</i> ;	zie beheermaatregel staand dood hout voor zone 4a en 4b	4a en b		Ook de uitheemse bomen (vb Amerikaanse eik, tamme kastanje) kunnen nestholtes bieden. Voorafgaand op de kap dient hierop gecontroleerd te worden.	O
		voldoende dichtheid van holle bomen en van dikke beuken;	zie beheermaatregel staand dood hout voor 4a en 4b	4a en b			O
		aanwezigheid van plaatsen om zich te voeden, hoofdzakelijk habitats die mieren aantrekken en rijk zijn aan dood hout.	zie beheermaatregel staand dood hout voor zone 4a en b, 5	4a en b			O
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	aanwezigheid van bosranden en tijdelijke of vaste open plaatsen;	zie beheermaatregel talud voor zone 5	5			O
		aanwezigheid van open milieus rijk aan nesten van wespen en hommels, en ook reptielen en amfibieën.	zie maatregel zone 6	6			O
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	aanwezigheid van voldoende (semi)natuurlijke en randstedelijke milieus rondom om het behoud van de diversiteit van de potentiële prooien te verzekeren.	/				
Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van gewestelijk belang (Bijlage II.4)							
Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor DG II14				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	aanwezigheid van vee;	behoud van de weide langsheen de spoorweg	1b		Zie soortenfiche	O
		aanwezigheid van gebouwen die toegankelijk zijn voor de soort;	Inrichting van de stal van de ezels	1b			R
		aanwezigheid van kale, vochtige leemgrond nabij de nestgebieden;					O
		aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brussels ecologisch netwerk te verbeteren.					O
Instandhoudingsdoelstellingen voor soorten die strikt worden beschermd op het gehele grondgebied van het Gewest							

Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor DG II14				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Vleermuizen algemeen		aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren;	/			Zie soortenfiche	
		aanwezigheid van bomen met holtes, staand dood hout en oude of wegwijnende bomen;	zie beheermaatregel staand dood hout voor 4a, 4b en 5	4 en b, 5			O
		aanwezigheid van een boshabitat met gediversifieerde horizontale en verticale structuur;	zie beheermaatregelen voor 4a, 4b, 5 en 6	4 en b, 5 en 6		rondom een natuurlijkere vijver zullen meer insecten voorkomen	R+O
		beperkte lichtvervuiling;	Beperken/aanpassen van de verlichting nabij de ingang van het domein	1a, 9 en 10		Deze zone is de aansluiting in Sauvagère van de corridor naar de Kauwberg.	R
		aanwezigheid van verblijfplaatsen in gebouwen.	/				R
Maatregelen met ruime toepassing niet specifiek toe te wijzen aan één habitat of soort van communautair of gewestelijk belang							
Beheerdoelstelling		Beheermaatregel		Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Vijver natuurlijker inrichten		Afvangen van tamme watervogels, vissen en eventuele schildpadden		6		het afvangen van de vissen is belangrijk ifv amfibieën, de watervogels ifv groei vegetatie en eutrofiëring water en oeverzone door uitwerpselen.	R
		Betreding oever door recreanten verminderen		6		Eventueel afsluiten van de weg die aan noordkant vijver toekomt	R
		Meer licht op de vijver door het kappen van bomen in de randzone van de vijver, minimaal zowel aan de zuidelijke als noordelijke kant		11		ondiepe, warme zones komen ten gunste aan de ontwikkeling van amfibieënlarven	R
		Aanpassingswerken vijver: betonnen oevers verwijderen (minimaal aan noordzijde ifv creatie oeverzone), ruimen sliblaag en indien nodig afschuinen oevers		6, 11			R
Behoud opmerkelijke bomen en beschermen Sequoia		- vrijstellen bij dunningen en gericht opvolgen van deze bomen via het bomenbeheerplan en de VTA. - zone boomspiegel van de Sequoia afzetten met kastanjehek		overall		De mogelijkheid om opmerkelijke bomen die het einde van hun levensduur naderen te vervangen, zal worden beoordeeld in het licht van de toekomstmogelijkheden van deze soorten, met name wat betreft hun klimaatbestendigheid, en de mogelijkheden voor herbeplanting binnen het massief.	R
Beheer niet-habitatwaardige bosmassieven		- nulbeheer met veiligheidskappen; - uitbreiden van de hoeveelheid staand of liggend dood hout; - beheer merkwaardige bomen		4b		Zoveel mogelijk behouden van oude bomen en in het bijzonder van de opmerkelijke bomen. Vanwege het parkkarakter is er echter bijzondere aandacht nodig voor veiligheidskappen.	O
Heel deelgebied		actief beheren van invasieve exotische soorten, vermeld in bijlage IV van de ordonnantie, om hun verspreiding in te perken of om ze te verwijderen;		overall		Drastisch ingrijpen in de boomlaag is minder wenselijk wegens de parkfunctie.	O
		kanaliseren van het recreatieve gebruik om de kwetsbare gebieden te beschermen;		overall		beter afbakenen en evalueren en heraanleggen van de padenstructuur, dit zal ten gunste komen van de vegetatie	R
		aandacht voor en onderhoud van de erfgoedwaarden		overall		In zone 3, waar vroeger het kasteel stond, zou een infobord kunnen komen rond het vroegere kasteel en andere erfgoedwaarden in het park . Ook zone 4b en 11 bevatten veel erfgoedwaarde.	R
		Studie wordt voorzien rond het regenwaterbeheer volgens de algemene principes van het geïntegreerd regenwaterbeheer		overall		Dit kadert in optimaal beheer van regenwater voor natuurontwikkeling en -bescherming tegen overstroming	R
Veiligheidsbeheer		- veiligheidskappen in randen langs wandelpaden en randzone van het bos.; - signalisatie en gerichte communicatie organiseren bij noodweer		overall			
Indicatieve maatregelen buiten SBZ							
Beheerdoelstelling		Beheermaatregel		Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*

Verzekeren connectiviteit door vleermuizen	Hinderlijke verlichting in de zones grenzend aan het deelgebied beperken of vervangen door aangepaste verlichting	Straatverlichting langsheen de vliegroutes naar de aangrenzende deelgebieden beperken zoveel mogelijk beperken			specifiek wordt gedacht aan II11 Engeland en II9 Kauwberg, langsheen de Avenue de la Chênaie en de Rue de Verrewinkel)	R
	Behoud en versterking groenstructuur (opgaande bomen en struiken)	connectie met overige gebieden door bvb voldoende opgaande bomen langsheen de spoorwegtalud om de connectie met deelgebied kauwberg te verzekeren en in deelgebied kauwberg de centrale verbinding naar het bosgebied versterken.				R

*O=onderhoud, R=restauratie/verbetering

4.2 BEHEER VAN HET HABITATWAARDIG BOS

habitat 9130

Drastisch ingrijpen in de boomlaag is minder wenselijk wegens de parkfunctie en de historische en landschappelijke kenmerken van het gebied.

Beheer zone 4a

Bij het beheer van dit bostype wordt gekozen voor Beheertype 7: Senescentie-eiland, wat bestaat een niets-doen-beheer. Op die manier wordt voluit kans gegeven aan natuurlijk processen en worden de grootste kansen gegeven aan het tot stand komen van een breed gamma aan niches en gradiënten (dood hout, microreliëf door wortelkluiten, lichtgradiënten, ...) en aan het verkrijgen van de grootst mogelijke soortendiversiteit. Dit impliceert in feite dat het huidige beheer in essentie zal worden verdergezet.

Dode bomen of takken worden enkel verwijderd op plaatsen waar ze een bedreiging vormen voor de bezoekers. De padenstructuur dient geëvalueerd en beter afgebakend te worden, zodat er minder afgeweken wordt van de paden. Dit zal ten gunste komen van de vegetatie.

Beheer zone 5

Hier zal het beheertype 8 bosrandbeheer toegepast worden. Dit met een 9 jaarlijks kapcyclus, waarbij elke 3 jaar 1/3de gekapt wordt. Het hout wordt minstens deels ter plaatste gelaten, om zo het aandeel dood hout in het bos te verhogen en voor bijkomende structurelementen en nestgelegenheid te zorgen.

Verder kunnen op de berm ook de dieren van het park zelf ingezet worden voor extensieve begrazing.

4.3 BEHEER VAN HET NIET-HABITATWAARDIG BOS

Beheer zone 4b

Beheer zoals zone 4a, maar met specifieke aandacht voor veiligheidskappen en het beheer van de merkwaardige bomen.

Beheer zone 6 – vijver

De vijver in het Sauvagèrepark is ingesloten door bomen, waardoor om zonlicht toe te laten een deel van de bomen gekapt zou moeten worden. De bomen aan de zuidzijde, op het eilandje en overhangende bomen komen hiervoor in aanmerking. Een knelpunt is dat er op de noordoever een wandelpad recht op de vijver uitkomt. Ten westen van dit punt kan de vijveroever (de rest van de noordoever) worden afgezet zodat deze hier niet meer betreden wordt. De noord en westelijke oever kan hierdoor hergeprofileerd worden (verwijderen betonnen oever, afschuinen en loswerken van de sterk verdichte grond rondom de vijver). Zeer geleidelijke oevers zijn ideaal voor amfibieën en ook voor andere organismen. Net de overgangszone tussen land en water is interessant voor diersoorten omdat het water er snel opwarmt, wat de ontwikkeling van allerlei larven bevordert. De noordoever capteert het meeste zonlicht.

De aanwezigheid van vissen verhindert het ontwikkelen van larven van tal van dieren. Doordat ze in de bodem woelen en het water vertroebelen verhinderen ze ook het uitgroeien van waterplanten en brengen ze het rottend organisch materiaal op de bodem in het watersysteem wat de eutrofiëring in de hand werkt. Ook prederen ze op zoöplankton, die het water filtert. Daarom is het gewenst de vijver af te vissen en geen nieuwe vis te introduceren.

Een tweede bron van verstoring van het natuurlijke evenwicht zijn de tamme watervogels die gehouden worden. Ook deze beletten de groei van water- of oeverplanten doordat ze alles kaal vreten en bovendien zorgen ze voor sterke stikstofeutrofiëring van de oevers (via hun uitwerpselen) en voor overbetreding. Bovendien kunnen ze sommige bezoekers uitnodigen tot het voederen met brood en andere etensresten, wat een bijkomende eutrofiëring met zich meebrengt.

Deze maatregelen zouden er toe moeten leiden dat het water helderder en de vijver natuurlijker wordt, en dus ook aantrekkelijker voor de bezoekers.

4.4 EXOTENBEHEER

Voor invasieve exoten, vermeld in bijlage IV van de natuurordonnantie en op de Europese lijst, geldt het 'early warning/rapid response' systeem. Binnen de Europese verordening 'Invasieve Uitheemse soorten' (1143/2014) wordt gefocust op een drietrapsaanpak. Preventie is de meest kosteneffectieve benadering. Vervolgens is het van belang de invasieve exoot snel te signaleren en in te grijpen. Een derde stap is het beheren en terugdringen. Het is hierbij belangrijk een zorgvuldige afweging te maken van de haalbaarheid en wenselijkheid van de bestrijding.

Indien chemische behandelingen wordt overwogen, zal dit steeds gebeuren volgens de wettelijke context. Het spreekt het voor zich dat, ten eerste, de behandeling moet worden uitgevoerd door een technicus conform aan de fyto-licentie-eisen en, ten tweede, dat deze maatregel op een precieze, afgemeten en veilige manier moet worden uitgevoerd.

Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*)

Deze soort is invasief als ze kan opgroeien bij veel licht op relatief droge bodems, aangezien zij zich in deze omstandigheden massaal vestigt. Ter bestrijding kan de pruikenmethode toegepast worden. Hierbij worden de stammen op heuphoogte gekapt. Bij uitschieten vormen ze een pruik dewelke voor beschaduwden van de bodem zorgt. Het zaaibed krijgt op deze manier minder kansen om op te schieten. Een goede opvolging is nodig: gedurende 5 jaar na afzetten ieder jaar zowel in laat voorjaar (einde april) als in najaar (eerste helft oktober) de hergroei verwijderen (met bosmaaier of zeis en schup). Als het te standvastig blijft moet gecombineerd worden met inplanten van schaduwbomen.

Rhododendron (*Rhododendron* sp.)

Rhododendrons hebben een relatief beperkt wortelgestel. Mechanisch uittrekken van de planten, inclusief wortelende takken, is zeer effectief, op voorwaarde dat de wortels niet afbreken. Ook afzetten met chemische nabehandeling van de stobben werkt vrij goed. Glyfosaat of Triclopyr zijn hiervoor geschikt. De optimale periode is tussen oktober en februari. Zonder chemische behandeling gaan de stobben massaal uitlopen en kan de overlast worden verergerd. In beide gevallen is hergroei vrij beperkt. Opvolging in het volgende jaar is absoluut noodzakelijk. Hergroei kan worden bestreden door chemische bladbehandeling van de opslag. De optimale periode hiervoor is van juni tot september (-oktober). Soms treedt na verwijdering kieming op van de zaden (kiemkracht doorgaans beperkt tot 1 jaar). Zaailingen kunnen handmatig worden uitgetrokken. Verwijderde planten kunnen worden afgevoerd of ter plaatse worden gestapeld op rillen. Let op: takken in contact met een vochtige bodem kunnen gemakkelijk wortel schieten.

Valse acacia (*Robinia pseudoacacia*)

Deze soort kan via een geleidelijke aanpak worden beheerd in het bos. In het bijzonder wat betreft de lichtminnende, agressieve pionier valse acacia (*Robinia pseudoacacia*) dient het creëren van lichtrijke situaties in de hand te worden gehouden. Een geleidelijke aanpak (bijvoorbeeld een vijfjaarlijkse selectieve hoogdunning of onderstandige snoei indien mogelijk (arbeidsintensief) in combinatie met het selectief ringen van bomen) is hier dus zeker aan te bevelen.

Het is echter een belangrijke boom voor vleermuizen (schuilplaats achter lohangende schors) en vliegend hert (*Lucanus cervus*) (larven in wortelgestel), en daarom dient verwijdering goed afgewogen worden, waarbij in het bijzonder rekening wordt gehouden met de historische en landschappelijke kenmerken van het gebied.

Sneeuwbes (*Symphoricarpos albus*)

Deze soort is geen erg invasieve exoot, maar kan toch geleidelijk aan uitbreiden indien de groei niet ingetoomd wordt. De struik wordt dan ook het best verwijderd. Dit kan door de planten twee keer per jaar af te maaien of te kappen, en jonge opslag uit te trekken. Opvolging gedurende enkele jaren is nodig.

Daarnaast komen dwergmispel (*Cotoneaster species*), haagliguster (*Ligustrum ovalifolium*), witte winterpostelein (*Claytonia perfoliata*) en boerenjasmijn (*Philadelphus species*) voor, maar deze soorten gedragen zich minder invasief.

4.5 SOORTGERICHT BEHEER

Maatregelen ten behoeve van soorten zijn hierboven al grotendeels beschouwd. Hieronder worden enkele maatregelen opnieuw aangehaald en gekoppeld aan de soortdoelstellingen.

Belangrijke aandachtspunten voor vleermuizen, vogels en ongewervelden zijn:

- Er zal een beheer gevoerd worden gericht op het verhogen van het aanbod aan holle bomen en dood opstaand hout. Deze kunnen dienst doen als verblijfplaatsen voor vleermuizen en vogels (o.a. zwarte specht). Ook liggend dood hout heeft zijn waarde voor fauna, zoals insecten en amfibieën.
- De geleidelijke overgangen van bos naar open landschap (talud spoorweg, rondom vijver) zorgen voor een verhoging van de soortenrijkdom, en zo extra/beter foerageergebied zijn voor vleermuizen.
- Het bekomen van een optimale structuurdiversiteit, met zowel horizontale als verticale gradiënten, moet resulteren uit de hierboven beschreven gecontroleerde en progressieve omvorming naar meer natuurlijke bostypes.
- De beheerkeuzes voor de vijver en onmiddellijke omgeving zorgen voor kansen voor amfibieën, libellen en het verhogen van de insectenrijkdom algemeen.

4.6 BEHEERMAATREGELEN IN FUNCTIE VAN DE CONNECTIVITEIT

In functie van de connectiviteit van de verschillende deelgebieden voor vleermuizen dient de verlichting nabij de verbindingen aangepast en zo beperkt mogelijk te zijn. Als verbinding is de spoorwegtalud van belang (geeft aansluiting op de verschillende deelgebieden langsheen de spoorweg), net als een verbinding met de bossen van de Kauwberg, ter hoogte van de ingang van het Sauvagèrepark (tussen zones 9). Een derde verbinding met de Kauwberg kan gezien worden ter hoogte van zone 1a.

5 VRIJSTELLINGEN OP VERBODSBEPALINGEN

Alle handelingen en werken die voortvloeien uit dit beheersplan en die nodig zijn voor het ecologisch beheer van het gebied om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken, zijn onderworpen aan een vrijstelling van de verbodsbepalingen van artikel 12 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 september 2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - SBZ II14 "Sauvagèrepark", in toepassing van artikel 47, §2, van de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud.

6 LITERATUUR

Aves, 2007. Avifaune et herpétofaune au sein d'une zone géographique du sud d'Uccle. Société d'études ornithologiques. 3p.

De Wavrin H., Dussart T., Geers-Taylor J., Morelle J.-L., Pierrard J.-M. & Wolff T., 1991. Kauwberg. Visages d'hier et de toujours. 80p.

Hendrickx, P.; Van Brussel, S.; Verheijen, W., 2007. Beheerplan voor Natura 2000 – gebied in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gebied II 14R Sauvagèrepark. Rapport Aeolus Arcadis i.o.v. BIM

Junne D, Hellings S, Kempeneers S, Merlin J, Rubert R, Javor G, De Staercke Ph, Sainsand S, De Jager A (2015). La promenade Verte – De Groene Wandeling. Bruxelles Environnement/Leefmilieu Brussel – IBGE/BIM. Uitgevers F. Fontaine & M. Gryseels. 71p.

Reinbold, G., in voorbereiding. Beheerplan van het Brusselse Zoniënwoud, Boek II – Beheerdoelstellingen en -maatregelen. Ontwerp

T'jollyn, F., Bosch, H., Demolder, H., De Saeger, S., Leyssen, A., Thomaes, A., Wouters, J., Paelinckx, D. & Hoffmann, M. (2009). Criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA 2000-habitattypen, versie 2.0. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2009 (46). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Verkem S., De Maeseneer J., Vandendriessche B., Verbeylen G. & Yskout S., 2003. Zoogdieren in Vlaanderen. Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002. Natuurpunt Studie & JNM-Zoogdierenwerkgroep, Mechelen & Gent. 451p.

Weiserbs A. & Jacob J.-P., 2007. Atlas des oiseaux nicheurs de Bruxelles, 2000-2004, Aves

Informatiebronnen beschikbaar gesteld door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Inventaris van de merkwaardige bomen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (<http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php>)
- Register van het gevrijwaard erfgoed. (<http://erfgoed.brussels/ontdekken/register-van-het-gevrijwaard-erfgoed>)
- Hemels Brussel/Bruciel. Geoportaal met historische luchtfoto's (<http://hemels.brussels/>)
- IBGEBIM. Geoportaal van de biodiversiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (<http://geoportal.ibgebim.be/webgis/biodiversiteit.phtml?langtype=2067>)
- Leefmilieu Brussel. Infofiches groene Ruimte. (http://document.leefmilieu.brussels/opac_css/index.php?lvl=coll_see&id=116)

Soortenfiches voor beheer

(https://document.environnement.brussels/opac_css/elecfile/20191015Doelsoortenbeheer_nl.pdf)

7 BIJLAGEN

Bijlage 1: Kadasterpercelen

Bijlage 2: Bepalingen met betrekking tot patrimonium in deelgebied II14

Bijlage 3: De rol en het belang van de deelgebieden voor de coherentie van Speciale Beschermingszone II14

Bijlage 4: Fotobijlage deelgebied II14

Bijlage 5: Kaartenbundel

7.1 BIJLAGE 1: KADASTERPERCELEN

Voor de identificatie van de kadastrale percelen wordt de code APNC_MAPC gebruikt in de versie URBIS_V2_2011A2 van het kadaster.

Deel- gebied	Naam	code "APNC_MAPC"	Opp. Kadaster- perceel (ha)	% Natura 2000	Opp. (ha) binnen Natura 2000	Statuut eigenaar
II14	Sauvagèrepark	21614_E_0307_C_000_00	0,22	100%	0,22	Gemeente Ukkel
II14	Sauvagèrepark	21614_H_0058___000_00	0,003	100%	0,003	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
II14	Sauvagèrepark	21614_H_0058_T_005_00	4,21	100%	4,21	Gemeente Ukkel

De talud van de spoorweg is niet-gekadastraerd.

7.2 BIJLAGE 2: BEPALINGEN MET BETREKKING TOT PATRIMONIUM IN DEELGEBIED II14

Beknopte beschrijving

De aanleg van dit park is een vrije interpretatie van het Engelse landschapspark.

Het is over zijn gehele oppervlakte bebost, in het bijzonder met beukenbomen, afgewisseld door onder meer gewone esdoorns, essen, zomereiken, hazelaars en verschillende merkwaardige tamme kastanjabomen. We merken eveneens de aanwezigheid op van een reusachtige Sequoia: met een omtrek van 4.89 m (in 1993) vormt hij het dikste exemplaar op het grondgebied van Ukkel. In het Brussels Gewest behoort hij tot de tien mooiste exemplaren van zijn soort.

De aanleg van het park wordt gekarakteriseerd door een geaccentueerde glooiing, met op bepaalde plaatsen een inplanting van pittoreske elementen. Zo kan men er wandelen op holle wegen en opgehoogde wandelpaden. Aan de voet van de, met kunstrotsen bezaaide, artificiële heuvel, waarop zich een "fabrique" in de vorm van een "Griekse tempel" bevindt, werd een bosvijver in cement aangelegd, omringd door een rotsachtige berm. Ondanks de dichtgeslibde bodem en de talrijk aanwezige eenden, leven in deze vijver ook watersalamanders. Door de aanwezigheid van kikvorsachtigen is deze vijver op gewestelijk vlak een belangrijke voortplantingsplaats.

De aanleg van het park gaat terug tot op het einde van de 19e eeuw. Toen was het domein kleiner en bestond het slechts uit een kasteel, een grote laan en enkele boompartijen. In 1910 en 1925 werd het eigendom uitgebreid tot zijn huidige omvang. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd een groot gedeelte van de van de eerste aanleg van het park daterende bomen, omgehakt.

Na een periode van leegstand werd het kasteel in 1957 afgebroken; in 1964 kocht de gemeente het domein aan. Het parkmeubilair en de collectieve voorzieningen nemen toe naarmate men de ingang nadert. Behalve een kinderspeeltuin bevat het ook sportterreinen, een uitspanning en een interessant en gevarieerd dierenpark voor kinderen met onder meer kippen, fazanten, parelhoenen, geiten, lama's, ezels en schapen. De inrichting is discreet en vormt een geschikte verblijfsplaats voor de dieren.

Waarde van het goed

volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 10 van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed

De wetenschappelijke waarde van het park ligt in de waardevolle bebossing, verrijkt met exotische soorten waaronder een uitzonderlijke reusachtige Sequoia. Door de bijkomende groene ruimtes in de buurt, waaronder een spoorwegberm, is het landschap eveneens van essentieel belang voor de vrijwaring en de verbetering van het ecologisch netwerk in de stad.

De esthetische waarde ligt in de verzorgde compositie van het park, in de traditie van de Engelse landschapsstijl, en in de originele aanleg met verschillende pittoreske elementen, waaronder een artificiële heuvel met kunstrotsen en een "fabrique" in de vorm van een "Griekse tempel", een conciërgewoning en een bosvijver.

Landschapsbescherming Monument en Beschermd landschap

Besluit: van 26/06/1997 van de Brusselse hoofdstedelijke regering tot bescherming als landschap van het Sauvagèrepark te Ukkel.

Beschermdes percelen (zie Figuur 7-2): Ukkel, 4de afdeling, sectie H, 7de blad, perceel 58 t5 en sectie E, 3de blad, perceel 307c

De vrijwaringszone betreft het geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek, die afgebakend wordt op het plan dat toegevoegd wordt in bijlage II van het besluit.

In artikel 3 van het besluit zijn een aantal verboden opgenomen

De bijzondere behoudsvoorwaarden zijn de volgende:

- a) Het gebruik, de opslag of de aanmaak van stoffen die schadelijk kunnen zijn voor de ontwikkeling en de groei van de aanplantingen, de fauna en de flora of voor de kwaliteit van het water, is verboden.
- b) Het plaatsen van reclameborden is verboden.
- c) Het aansteken van vuur onder de bomen is verboden.

- d) De plaatsing van om het even welke installatie, hierbij inbegrepen woonwagens en caravans met uitzondering van werkhuisjes of tijdelijke uitrustingen voor culturele evenementen, is verboden.
- e) De opslag en bewaring van materialen (met uitzondering van een compostzone), het storten van huisafval, vuilnis en afval van eender welke aard is verboden.
- t) Elke nieuwe constructie is verboden. Constructies met een uitsluitend didactisch of wetenschappelijk doeleinde kunnen toegelaten worden.
- g) Het gewoon onderhoud van de bomen (het verwijderen van dode of gebroken takken; het verzorgen van beschadigde plekken) is verplicht.
- h) Motorvoertuigen zijn verboden.
- i) De bestanddelen van de oorspronkelijke ordening van het landschap zoals bruggen, fonteinen, "fabriques", ijskelders, kiosken, paviljoenen, kunstmatige grotten, standbeelden, oude banken en straatlantaarns, pergola's, loopbruggen, graven en traliwerk moeten in goede staat gehouden worden.

Figuur 7-1: Aanduiding van het Beschermd Landschap in groen

Opmerkelijke bomen

Vandaag is het Sauvagèrepark over zijn hele oppervlakte met beuken beplant, vermengd met onder meer gewone esdoorns, essen, zomereiken, hazelaars, tal van opmerkelijke kastanjabomen en een mammoetboom. Met zijn omtrek van 5,47 m vormt hij het grootste exemplaar op Ukkels grondgebied en behoort hij tot de top tien van de mooiste bomen uit het Gewest.

Er zijn op het domein 27 bomen opgenomen in de inventaris van het natuurlijk erfgoed als 'merkwaardige boom' (zie Tabel 7-1). Op onderstaande figuur zijn de locaties aangeduid.

Figuur 7-2: Weergave van de locatie van de opmerkelijke bomen in het Sauvagèrepark (bron: <https://gis.urban.brussels/brugis/#/>). De rode vierkantjes duiden op bomen die bij de 100 grotere horeen. Rode kruisjes duiden op bomen die niet meer aanwezig zijn. Op basis van de ID-nummers kan u in de onderstaande tabel meer info terugvinden over de bomen. Niet alle bomen zijn echter op kaart opgenomen.

Tabel 7-1: Inventaris van de merkwaardige bomen in het Sauvagèrepark (Bron: <http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php?text=77>).

ID	soort	status	positie	beplanting	omtrek (cm)	hoogte (m)	diameter van de kroon (m)
2198	<i>Sequoiadendron giganteum</i> Mammoetboom	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Alleenstaande boom	547	31	12
2188	<i>Fagus sylvatica</i> Beuk	Op de wetenschappelijke inventaris			305		
6754	<i>Fagus sylvatica f. purpurea</i> Rode beuk	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	305	35	20
6755	<i>Cedrus atlantica</i> Atlasceder	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	293	35	14
2193	<i>Populus x canadensis</i> Canadese populier	Op de wetenschappelijke inventaris			278		
2192	<i>Platanus x hispanica</i> Gewone plataan	Op de wetenschappelijke inventaris		Beplanting in boomgroep	268		0
6753	<i>Quercus robur</i> Zomereik	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	264	30	16
2187	<i>Castanea sativa</i> Tamme kastanje	Op de wetenschappelijke inventaris			260		
2184	<i>Aesculus hippocastanum</i> Witte paardenkastanje	Op de wetenschappelijke inventaris			256		
2189	<i>Liriodendron tulipifera</i> Tulpenboom	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	254	35	20
2180	<i>Acer pseudoplatanus</i> Gewone esdoorn	Op de wetenschappelijke inventaris			252		
6758	<i>Prunus avium</i> Zoete kers	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	246	32	14
2196	<i>Robinia pseudoacacia</i> Gewone acacia	Op de wetenschappelijke inventaris			236		
2199	<i>Sequoiadendron giganteum</i> Mammoetboom	Geïnventariseerd maar geveld	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	220	6	0

2181	<i>Acer pseudoplatanus</i> Gewone esdoorn	Op de wetenschappelijke inventaris			219		0
2183	<i>Aesculus hippocastanum</i> Witte paardenkastanje	Op de wetenschappelijke inventaris			218		
2191	<i>Pinus nigra</i> Zwarte den	Geïnventariseerd maar geveld			210		0
2182	<i>Acer pseudoplatanus</i> Gewone esdoorn	Op de wetenschappelijke inventaris			207		0
2197	<i>Robinia pseudoacacia</i> Gewone acacia	Op de wetenschappelijke inventaris			199		0
2195	<i>Quercus robur</i> Zomereik	Op de wetenschappelijke inventaris			192		
2186	<i>Carpinus betulus</i> Gewone haagbeuk	Op de wetenschappelijke inventaris			168		
2185	<i>Araucaria araucana</i> Apenboom, slangenden	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Alleenstaande boom	165		0
2190	<i>Picea abies</i> Gewone spar	Op de wetenschappelijke inventaris			146		
6756	<i>Cryptomeria japonica</i> Japanse cedar	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	133	22	8
2200	<i>Sorbus intermedia</i> Zweedse Lijsterbes	Op de wetenschappelijke inventaris			104		
2194	<i>Prunus serotina</i> Amerikaanse, late, tros- of vogelkers	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	97	15	6
6757	<i>Ilex aquifolium 'Albomarginata'</i>	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	79	12	8

7.3 BIJLAGE 3

DE ROL EN HET BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN VOOR DE COHERENTIE VAN SPECIALE BESCHERMINGSZONE II - OVERKOEPELEND DOCUMENT SBZ II

MEI 2022

DE ROL EN HET BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN VOOR DE COHERENTIE VAN SPECIALE BESCHERMINGSZONE II

Overkoepelend document SBZ II

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
2. Situering	6
3. Statuten en beschermingen	7
4. Aanwijzing habitattypes en soorten	9
5. Relatief belang van de deelgebieden	11
6. Van toepassing zijnde instandhoudingsdoelstellingen.....	15
7. Algemene aandachtspunten bij uitwerking	16
8. Landschapsecologie.....	16

TABELLEN

Tabel 4-1: Staat van instandhouding van de habitats van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied).....	9
Tabel 4-2: Staat van instandhouding van de soorten van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied).....	10
Tabel 5-1: Aanwezige oppervlakte habitat per deelgebied met aangeven van het relatieve belang t.o.v. het gehele SBZ (donkergroen en onderlijnd: > 30% van de oppervlakte – essentieel belang; groen en vet: van 10 tot 29% - zeer belangrijk; grijs en cursief <10%: belangrijk)	12
Tabel 5-2: Aanwezigheid van soorten van communautair belang, gewestelijk belang en strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied (gebaseerd op databanken LB, de beheerplannen en waarnemingen.be)	13
Tabel 6-1: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de habitats	15
Tabel 6-2: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de soorten.....	15
Tabel 6-3: Instandhoudingsdoelstellingen specifiek voor natuurreserveaat Kinsendaal-Kriekenput	15

FIGUREN

Figuur 2-1: Situering deelgebieden van SBZ II	6
Figuur 3-1: Beschermd patrimonium binnen SBZ II	8
Figuur 8-1: Theoretische inschatting van landschapsecologisch gebruik van vleermuissoorten met een breed spectrum aan jachtgebieden (uit Aeolus 2007).....	17
Figuur 8-2: Potentiële verbindingen buiten het SBZ II (uit Aeolus 2007).....	17
Figuur 8-3: Ecologische verbindingen	18

BE 1000002 – SBZ II: BOSSEN EN OPEN GEBIEDEN IN HET ZUIDEN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST – COMPLEX VERREWINKEL – KINSENDAAAL

1. INLEIDING

Bij de actualisatie van de Natura 2000 beheerplannen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden de deelgebiedbeheerplannen conform gemaakt met de bepalingen van de Ordonnantie van 1/03/2012 en met de betreffende aanwijzingsbesluiten per SBZ. Aangezien ieder beheerplan zich richt op één, of enkele, van de 48 Natura 2000 deelgebieden, bestaat het gevaar dat het algemene overzicht wat verloren gaat, en dat het relatieve belang van een deelgebied voor een specifiek habitat of soort niet voldoende wordt geduid. Ook kunnen specifieke instandhoudingsdoelen zoals gewenste uitbreidingen of omvormingen van habitats in een overkoepelend overzicht worden opgenomen, zodat ze zo efficiënt mogelijk gealloceerd kunnen worden.

In dit overkoepelende document worden de bepalingen van het aanwijzingsbesluit¹ en het besluit tot uitbreiding² van SBZ II daarom kort gestructureerd samengebracht, en wordt het relatieve belang van de deelgebieden bepaald voor de habitats en soorten van communautair en gewestelijk belang.

¹ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 24/09/2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied – BE1000002 : « Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest – complex Verrewinkel – Kinsendaal » (B.S. 22/10/2015), verder het 'aanwijzingsbesluit' genoemd

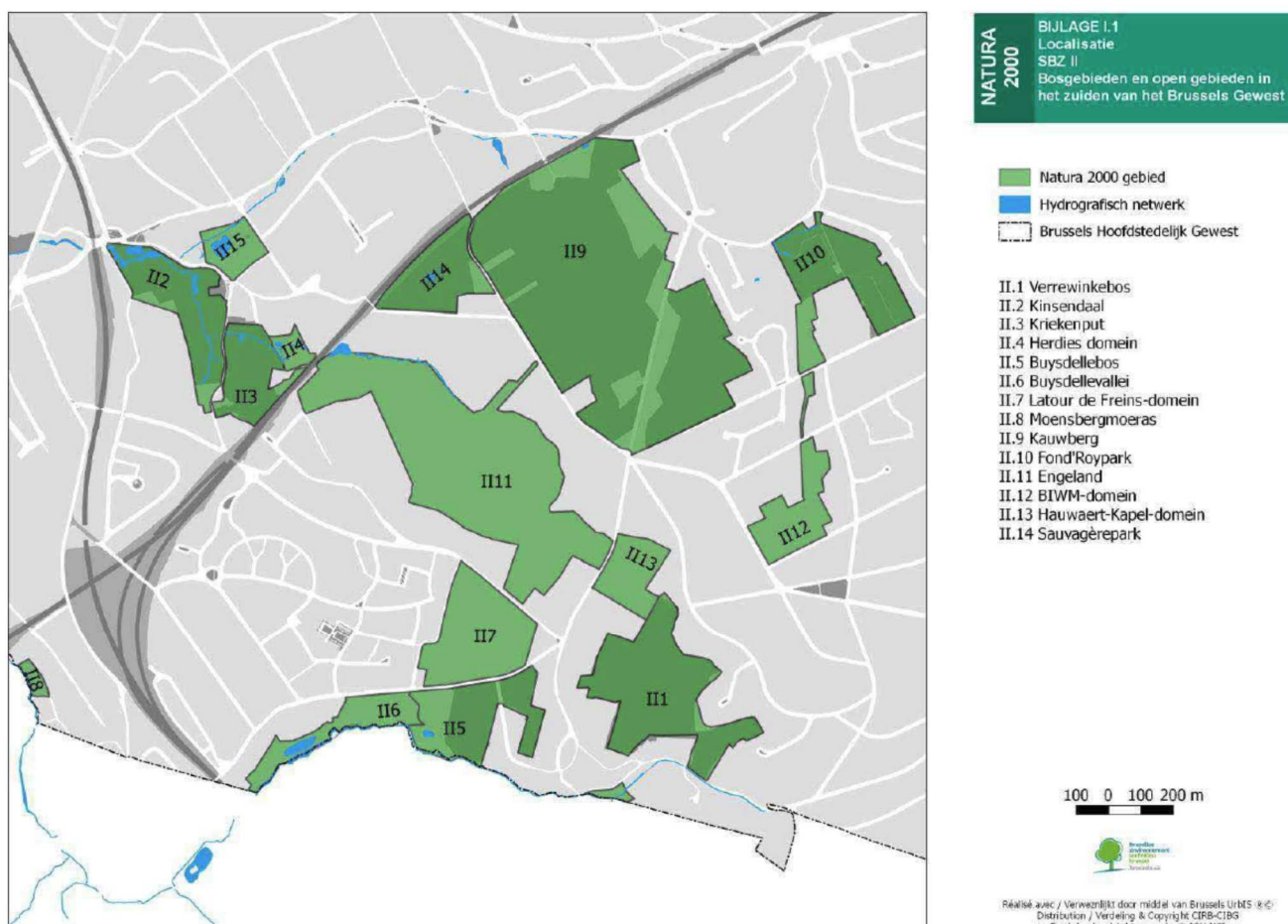
² Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 07/02/2019 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 september 2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied – BE1000002: "Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest - complex Verrewinkel – Kinsendaal". — Uitbreiding (B.S. 17/04/2019), verder het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit genoemd.

2. SITUERING

Het SBZ II omvat de volgende 15 deelgebieden op een oppervlakte van 147 ha (zie figuur):

- II.1 Verrewinkelbos (13,3 ha)
- II.2 Kinsendaal (7,6 ha)
- II.3 Kriekenput (4,8 ha)
- II.4 Herdies-domein (1,0 ha)
- II.5 Buysdellebos (7,2 ha)
- II.6 Buysdellevallei (4,1 ha)
- II.7 Latour de Freins-domein (8,4 ha)
- II.8 Moensbergmoeras (0,5 ha)
- II.9 Kauwberg (46,9 ha)
- II.10 Fond'Roypark (8,8 ha)
- II.11 Engeland (28,3 ha)
- II.12 BIWM-domein (4,8 ha)
- II.13 Hauwaert-Kapel-domein (3,5 ha)
- II.14 Sauvagèrepark (5,4 ha)
- II.15 Papenkasteeldomein (2,4 ha)

Figuur 2-1: Situering deelgebieden van SBZ II

3. STATUTEN EN BESCHERMINGEN

Het gebied “Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest - complex Verrewinkel – Kinsendaal” maakt sinds haar aanwijzing op 22 oktober 2015 deel uit van het Europese Natura 2000 netwerk als speciale beschermingszone BE1000002 (verder SBZ II).

SBZ II omvat het grootste deel van het **natuurreservaat van Kinsendaal-Kriekenput** (deelgebieden II.2 en II.3) zoals aangewezen bij besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 15 december 2016.

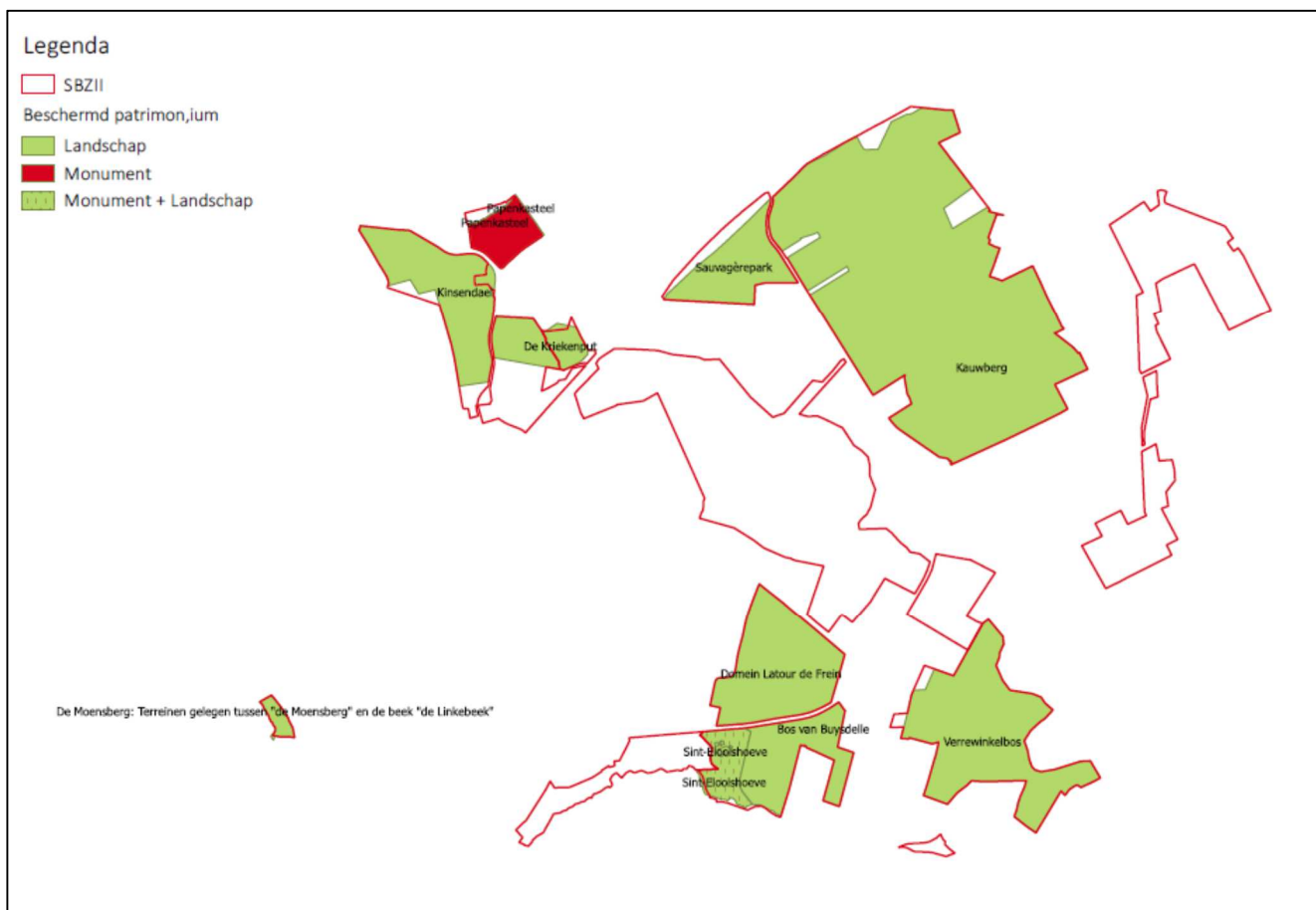
SBZ II overlapt met de volgende **beschermde landschappen** en monumenten in de zin van de wetgeving inzake de bescherming van het onroerend erfgoed (Illustratie 2):

- Het geheel gevormd door het Verrewinkelbos (19/07/1990)
- De Kinsendaal (17/06/1993)
- De Kriekenput (28/04/1994)
- Het geheel gevormd door terreinen gelegen tussen “De Moensberg en de beek “De Linkebeek” te Ukkel (03/03/1994)
- Kauwberg (27/05/2004)
- Papenkasteel en zijn omgeving (16/10/1978)
- Sauvagèrepark (26/06/1997)
- Domein Latour de Freins (17/09/1998)
- Buysdellebos (12/02/1998)
- Hoeve St.-Eloy en omliggende gronden (14/10/1971)

Volgende deelgebieden zijn opgenomen op de **bewaarlijs**t in de zin van de wetgeving inzake de bescherming van het onroerend erfgoed:

- II.5 Buysdellebos
- II.7 Domein Latour de Freins
- II.14 Sauvagèrepark.

Figuur 3-1: Beschermd patrimonium binnen SBZ II

4. AANWIJZING HABITATTYPES EN SOORTEN

Het SBZ II is aangewezen voor

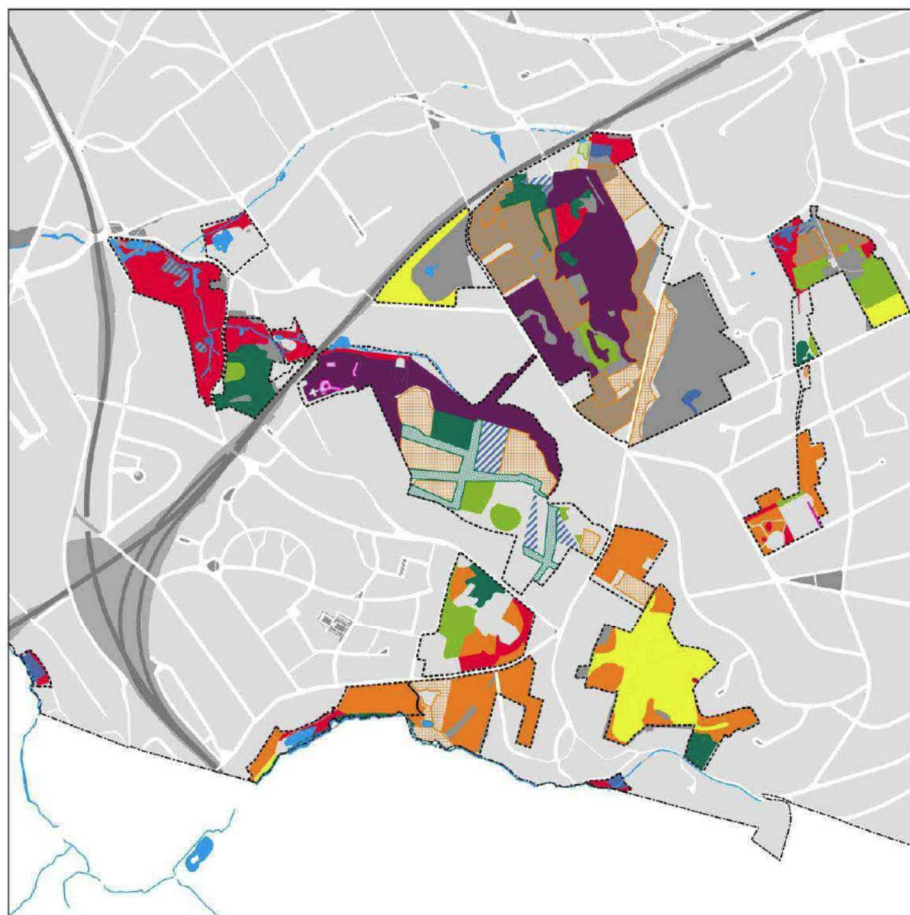
1. De natuurlijke habitattypes van communautair belang

- 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones (met onderscheid tussen boszomen en natte ruigtes)
- 6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 9120 Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van *Ilex* of soms *Taxus* (*Quercion robur-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
- 9130 Beukenbossen behorend tot het *Asperulo-Fagetum*
- 9160 Sub-Atlantische en Midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion betuli*
- 9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
- 91E0* Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Tabel 4-1: Staat van instandhouding van de habitats van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied)

Staat van instandhouding op het tijdstip van aanwijzing van het Natura 2000 gebied									
Habitat code	PF	NP	Oppervlakte (ha)	Grotten	Kwaliteit gegevens	A/B/C/D representativiteit	A/B/C relatieve oppervlakte	A/B/C behoudsstatus	algemene beoordeling
6430			4,2	-	G	C	C	B	C
6510			6,7	-	G	C	C	B	B
9120			17	-	G	C	C	C	C
9130			11,6	-	G	B	C	B	B
9160			7,4	-	G	C	C	B	C
9190			19,8	-	G	B	C	C	C
91E0			14,3	-	G	B	C	A	A

2. De soorten van communautair belang

- 1083 - *Lucanus cervus* – Vliegend hert
- 1321 - *Myotis emarginatus* – Ingekorven vleermuis
- *Dryocopus martius* – Zwarte specht
- *Pernis apivorus* - Wespendif
- *Alcedo atthis* - IJsvogel
- *Falco peregrinus* – Slechtvalk

Tabel 4-2: Staat van instandhouding van de soorten van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied)

Staat van instandhouding op het tijdstip van de aanwijzing van het Natura 2000 gebied														
Soort					Populatie in het gebied					Beoordeling van het gebied				
					Type	Populatiegrootte		eenheid	Cat.	Kwaliteit gegevens	A/B/C/D	A/B/C		
Groep	code	Wetenschappelijke naam	S	NP		min	max					C/R/V/P	Populatie	Behoudsstatus
I	1083	Lucanus cervus	x		p				R	DD	C	B	A	B
M	1308	Barbastella barbastellus		x										
M	1321	Myotis emarginatus			r				V	G	D	-	-	-
M	1324	Myotis myotis		x										

3. De natuurlijke habitats van gewestelijk belang

- Dotterbloemgraslanden (*Caltha palustris*)
- Kamgrasgraslanden (*Cynosurus cristatus*)
- Struisgrasgraslanden (*Agrostis capillaris*)

4. De soorten van gewestelijk belang

- *Hirundo rustica* – Boerenzwaluw
- *Anguis fragilis* – Hazelworm
- *Lacerta vivipara* – Levendbarende hagedis
- *Martes foina* – Steenmarter
- *Eliomys quercinus* – Eikelmuis
- *Melolontha melolontha* – Meikever
- *Lucanus cervus* – Vliegend hert
- *Thecla betulae* – Sleedoornpage
- *Apatura iris* – Grote weerschijnvlinder
- *Satyrium w-album* – Iepenpage

5. De soorten die een strikte bescherming genieten op het hele gewestelijke grondgebied

- *Nyctalus leisleri* – Bosvleermuis
- *Myotis mystacinus* – Baardvleermuis
- *Myotis brandtii* – Brandts vleermuis
- *Plecotus auritus* – Gewone grootoorvleermuis
- *Myotis daubentonii* – Watervleermuis
- *Pipistrellus nathusii* – Ruige dwergvleermuis
- *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
- *Nyctalus noctula* – Rosse vleermuis
- *Eptesicus serotinus* – Laatvlieger
- *Myotis nattereri* – Franjestaart
- *Neottia ovata* – Grote keverorchis

5. RELATIEF BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN

Niet alle deelgebieden zijn voor alle habitats of soorten aangewezen. Sommige komen maar in één of enkele deelgebieden voor, andere zijn meer wijdverbreid. In functie van de actualisatie van de beheermaatregelen is het nuttig te weten welke habitats of soorten doorwegen per deelgebied, zodat de maatregelen er ook zo goed mogelijk op worden afgestemd.

Habitats

Om het relatieve belang van ieder deelgebied te bepalen voor de verschillende habitats, wordt de voorkomende oppervlakte habitat per deelgebied bepaald t.o.v. de totale oppervlakte in het SBZ. Bij een voorkomingspercentage van 0 tot 10% is het deelgebied **belangrijk**, van 11 tot 30 % is het **zeer belangrijk**, en > 30% is het **essentieel**.

Voor ieder deelgebied zal in het betreffende deelbeheerplan het overzicht van de aanwezige habitats en soorten en het relatieve belang ervan op het niveau van het SBZ kort worden aangehaald.

Tabel 5-1: Aanwezige oppervlakte habitat per deelgebied met aangeven van het relatieve belang t.o.v. het gehele SBZ (donkergroen en onderlijnd: > 30% van de oppervlakte – essentieel belang; groen en vet: van 10 tot 29% - zeer belangrijk; grijs en cursief <10%: belangrijk)

Deelgebied	II.1 Verrewinkel	II.2 Kinsendaal	II.3 Kriekenput	II.4 Herdies	II.5 Buysdelle bos	II.6 Buysdelle vallei	II.7 Latour de Freins	II.8 Moensberg moeras	II.9 Kauwberg	II.10 Fond’Roy park	II.11 Engeland	II.12 BIWM	II.13 Hauwaert- Kapel	II.14 Sauvagère park	II.15 Papen kasteel	Totale opp (ha) GIS	Totale opp (ha) cfr uitbreidings besluit (Bijl 3.2)
Oppervlakte deelgebied (ha)	13,3	7,6	4,8	1,0	7,2	4,1	8,4	0,5	46,9	8,8	28,31	4,8	3,5	5,4	2,4	147	
Oppervlakte habitat (ha) in deelgebied	12,67	7,03	3,91	0,71	6,19	3,69	5,26	0,44	30,82	6,21	18,37	2,89	2,96	2,05	0,51	103.73	
6430 Voedselrijke ruigten subtype boszomen		0,41							0,33	0,13	2.12					2.99	4.2
6430 Voedselrijke ruigten subtype vochtige tot natte ruigten	0,18	0,05				0,06		0,28	0.47	0,13						1,18	
6510 Schraal hooiland subtype matig droog – vochtig type (Arrhenatherion)			0,32				1,53		0,76	2.38	1.58	0,14				6.71	6.7
9120 Zuurminnende beukenbossen	3,12				4,70	2,69	1,76					2,34	2,29			16,90	17
9130 Beukenbossen <i>Asperulo- Fagetum</i>	8.43					0,15				0,85			0,04	2,05		11,53	11,6
9160 Eiken-haagbeukenbossen (<i>Carpinion-Betuli</i>)	0,72		2.50		0,02	0,35	0,77		1,61	0,27	1.12 ³					7.36	7.4
9190 Zuurminnende eikenbossen									11.90		7.70					19,6	19,8
91 ^{E0} Alluviale bossen subtype Essenbronbos	0,02	0.57	0,09	0.59												1,27	14,3
91 ^{E0} Alluviale bossen subtype Vogelkers-Essenbos	0,19	5.99	1,00	0,12		0,45	1,20	0,16	0,72	1,05	0,37	0,34			0,51	12,12	
91 ^{E0} Alluviale bossen subtype Wilgen(vloed)bos									0.71							0,71	
HGB Dotterbloemgrasland									0.17							0,17	
HGB Kamgrasland					1,47				14.08	1,40	5.26	0,06	0,63			22.9	
HGB Zilver schoongrasland									0.06							0,06	
HGB Struisgrasgrasland											0.21	0,02				0,21	

³ 3.7 ha werd opgenomen als houtkant (9160 corridor), maar hier niet als habitat verrekend

Soorten

Om het belang van ieder deelgebied te bepalen voor de verschillende soorten, wordt in onderstaande tabel de aanwezigheid in ieder deelgebied weergegeven. In dit overkoepelend document wordt enkel gekeken naar de soorten van communautair belang, de gewestelijke soorten en de strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied. Er wordt aangegeven of de soort in of in de onmiddellijke omgeving van het deelgebied actueel voorkomt of in een recent verleden voorkwam (1998-2016), of er potentie is maar de soort actueel niet voorkomt, en of de soort niet waargenomen werd in het gebied.

Tabel 5-2: Aanwezigheid van soorten van communautair belang, gewestelijk belang en strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied (gebaseerd op databanken LB, de beheerplannen en waarnemingen.be)

	II.1 Verre winkel	II.2 Kinsendaal	II.3 Kriekenput	II.4 Herdies	II.5 Buysdelle bos	II.6 Buysdelle vallei	II.7 Latour de Freins	II.8 Moensberg moeras	II.9 Kauwberg	II.10 Fond’Roy park	II.11 Engeland	II.12 BIWM	II.13 Hauwaert- Kapel	II.14 Sauvagère park	II.15 Papenkasteel
Soorten van communautair belang															
<i>Lucanus cervus</i> – Vliegend hert	P		P		P	P	P		P	P	X (omgeving)				
<i>Myotis emarginatus</i> – ingekorbven vleermuis									P		X				
<i>Dryocopus martius</i> – Zwarte specht	X	X	P		P	P	P		X	P	P		P	X	
<i>Pernis apivorus</i> - Wespendif	P		P		P	P	X		X	P	X		X	X	
<i>Alcedo atthis</i> - IJsvogel		X(b)							X		X				
<i>Falco peregrinus</i> - Slechtvalk					X				X	X				X	
Soorten van gewestelijk belang															
<i>Hirundo rustica</i> - Boerenzwaluw		P							X		X			X	
<i>Anguis fragilis</i> - Hazelworm		P							P	P					
<i>Lacerta vivipara</i> – Levendbarende hagedis															
<i>Martes foina</i> – Steenmarter	X	P	P		P	P	P		P	X (omgeving)	X (omgeving)				X(w)
<i>Eliomys quercinus</i> – Eikelmuis	P	P	P		P	P	P		P	P	P				
<i>Melolontha melolontha</i> – Meikever															
<i>Thecla betulae</i> – Sleedoorpage		P							X	P					
<i>Apatura iris</i> – Grote weerschijnvlinder	P	P	P	P		P	P	P	P	P	X	P			P
<i>Satyrrium w-album</i> – Iepenpage	P	X	X	P		P	P	P	P	P	X (omgeving)	P			P
Soorten die een strikte bescherming genieten op gewestelijk grondgebied ⁴															
<i>Nyctalus leisleri</i> – Bosvleermuis	X	P	P	P	P	P	P	P	X	P	X	P	P	P	P
<i>Myotis mystacinus</i> – Baardvleermuis	P	P	P	P	P	P	P	P	X	P	P	P	P	P	P
<i>Myotis brandtii</i> – Brandts vleermuis	P	P	P	P	P	X	P	P	P	P	P	P	P	P	P
<i>Plecotus auritus</i> – Gewone grootoorvleermuis	P	X	X	P	X	P	P	P	X	P	X	P	P	P	P
<i>Myotis daubentonii</i> – Watervleermuis	X				X								P		
<i>Pipistrellus nathusii</i> – Ruige dwergvleermuis	P	X	P	P	P	X	P	P	X	P	X	P	P	P	P
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> – Gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X	X	P	P	X	P	X	P	P	X (omgeving)	X (omgeving)
<i>Nyctalus noctula</i> – Rosse vleermuis	X	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P		P
<i>Eptesicus serotinus</i> – Laatvlieger	X	X	X	X	P	X	P	P	X	P	X	P	P		P

⁴ Met betrekking tot de vleermuizen werden ook waarnemingen gedaan van soorten die niet tot op geslacht bepaald konden worden. Individuen van de Myosotis-groep werden waargenomen in de deelgebieden 1, 2, 5, 6, 9 en 11. Individuën van de Pipistrellus-groep werden waargenomen in de deelgebieden 1, 6 en 9

	II.1 Verre winkel	II.2 Kinsendaal	II.3 Kriekenput	II.4 Herdies	II.5 Buysdelle bos	II.6 Buysdelle vallei	II.7 Latour de Freins	II.8 Moensberg moeras	II.9 Kauwberg	II.10 Fond'Roy park	II.11 Engeland	II.12 BIWM	II.13 Hauwaert- Kapel	II.14 Sauvagère park	II.15 Papenkasteel
<i>Myotis nattereri</i> – Franjestaart	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	X	P	P	P	P
<i>Pipistrellus sp.*</i>	X	X				X			X						
<i>Nyctalus sp.*</i>	X														
<i>Chiroptera sp.**</i>	X	X	X	X	X	X			X						
<i>Neottia ovata</i> – Grote keverorchis	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P			P

* waarnemingen van vleermuizen uit de databanken waarbij het onderscheid tussen de vermelde soorten niet eenduidig gemaakt kon worden.

** algemene waarnemingen van vleermuizen zonder soortbepaling

Waarbij:

Geen waarnemingsgegevens 1998-2017	
Potentie maar geen bevestigde waarneming 1998-2017	P
Bevestigde waarneming (1998-2017)	X :cfr. databank LB
	X (o): cfr. databank LB, omgeving van het deelgebied (< 100m)
	X(b) : cfr. beheerplan
	X(w): aanvullende waarnemingen vanuit waarnemingen.be

De gegevens van actueel voorkomen zijn afkomstig uit de soortendatabanken van LB (X) en uit de analyses van het beheerplan (X(b)). De aanwezigheid van deze soorten werd ook gescreend op waarnemingen.be. Gegevens die daarvan afkomstig zijn, zijn genoteerd als X(w). Waarnemingen.be bevat ook soortgegevens waarvan de verspreiding uit veiligheidsoverwegingen verborgen blijft, zoals in dit geval voor vliegend hert, grote weerschijnvlinder en eikelmuis. De exacte locatie van voorkomen van deze soorten in het BHG kan hier dus niet uit worden afgeleid.

6. VAN TOEPASSING ZIJNDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Hiervoor wordt integraal verwezen naar de tabel die is opgenomen in de Bijlage 4 van het aanwijzingsbesluit, zoals gewijzigd en aangevuld door de Bijlagen 4,5 en 6 van het wijzigingsbesluit. Bij de uitwerking van de beheermaatregelen vormen deze tabellen ook het expliciete kader.

Gewenste uitbreidingen en/of omvormingen van habitat

De IHD tabel maakt melding van een aantal gewenste uitbreidingen van habitat, en van één omvorming van een communautair habitat naar een gewestelijk habitat. De locaties waar dit dient te gebeuren worden in overleg met de stuurgroep vastgelegd.

In onderstaande tabel worden enkel de uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen overgenomen.

Tabel 6-1: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de habitats

Habitat	Kwantitatieve doelstelling	Huidige oppervlakte	Gewenste oppervlakte	Relevant(e) deelgebied(en)
HT 9120	Geleidelijke uitbreiding van de oppervlakte door conversie van de bestaande naaldboombestanden	17 ha	? niet vermeld (uitbreiding door evolutie 9190 niet meegerekend?)	II.9
HT 9190	- Behoud van minstens 15 ha met mogelijke evolutie naar 9120 - Mogelijke conversie van 4,6 ha naar graslandvegetatie (bv. struisgrasgrasland)	19,6 ha	Minstens 15 ha	II.9 en/of II.11
HGB Dotterbloemgrasland	Geleidelijke uitbreiding tot 1 ha	0,2 ha	1 ha	II.9

Tabel 6-2: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de soorten

Soort	Doel	Huidige populatie	Gewenste populatie	Relevant(e) deelgebied(en)
Vliegend hert	Uitbreiding van de populaties en ontwikkeling ervan in minstens 3 voortplantingsgebieden		Aanwezigheid in minstens 3 voortplantingsgebieden	?
IJsvogel	Verwezenlijking van minstens 5 mogelijke voortplantingsgebieden aan de oevers van waterlopen en waterpunten in de SBZ		minstens 5 mogelijke voortplantingsgebieden	II.9, II.11

IHD's specifiek van toepassing op deelgebieden II2, II3 of II4

De IHD tabel maakt specifiek melding van enkele doelstellingen in het natuurreservaat Kinsendaal-Kriekenput.

Tabel 6-3: Instandhoudingsdoelstellingen specifiek voor natuurreservaat Kinsendaal-Kriekenput

Habitat	Subtype	Oppervlakte in hele SBZII	Kwantitatieve doelstelling met betrekking tot deelgebied II2, II3 of II4
6430	Boszomen	2,99 ha	Behoud van 0,4 ha habitat 6430 subtype bosrand aanwezig in het natuurreservaat van Kinsendaal-Kriekenput
9160		6,2 ha	Ten minste behoud van 0,4 ha habitat 9160 in het natuurreservaat Kinsendaal-Kriekenput
91E0		14,1 ha	Ten minste behoud van de 7,1 ha van deze habitat in het natuurreservaat Kinsendaal-Kriekenput

7. ALGEMENE AANDACHTSPUNTEN BIJ UITWERKING

Geformuleerde opmerkingen die om verschillende redenen niet meegenomen werden maar wel werden aangehaald in het aanwijzingsbesluit en die mogelijk relevant kunnen zijn bij de actualisatie van de beheerplannen:

- de verbetering van de afsluitingen van de Muzenlaan die aan het Verrewinkelbos grenzen, wat naar de toekomst toe het voorwerp zou kunnen uitmaken van een beheercontract met de betrokken eigenaars;
- de vastlegging van instandhoudingsdoelstellingen voor de Vale vleermuis en de Mopsvleermuis, aangezien deze soorten de laatste tien jaar niet meer waargenomen werden en de algemene maatregelen die aanbevolen worden voor de groep van vleermuizen, van dien aard zijn dat ze ook aan hun behoeften op habitatvlak zouden tegemoetkomen, mochten ze opnieuw waargenomen worden;
- de zorgen over de kwalitatieve instandhoudingsdoelstelling met het oog op het behoud van staand of liggend dood hout naar rato van minstens 4% van het totale staande volume in meerdere habitats, aangezien de aanwezigheid van dood hout van essentieel belang is voor een evenwichtig bosecosysteem en de doelstelling redelijk is in verhouding tot het aandeel dood hout in natuurlijke ecosystemen (tot meer dan 25 %). Bovendien zal er rekening gehouden worden met de bijzonderheden van elke site bij de opstelling van de beheerplannen.

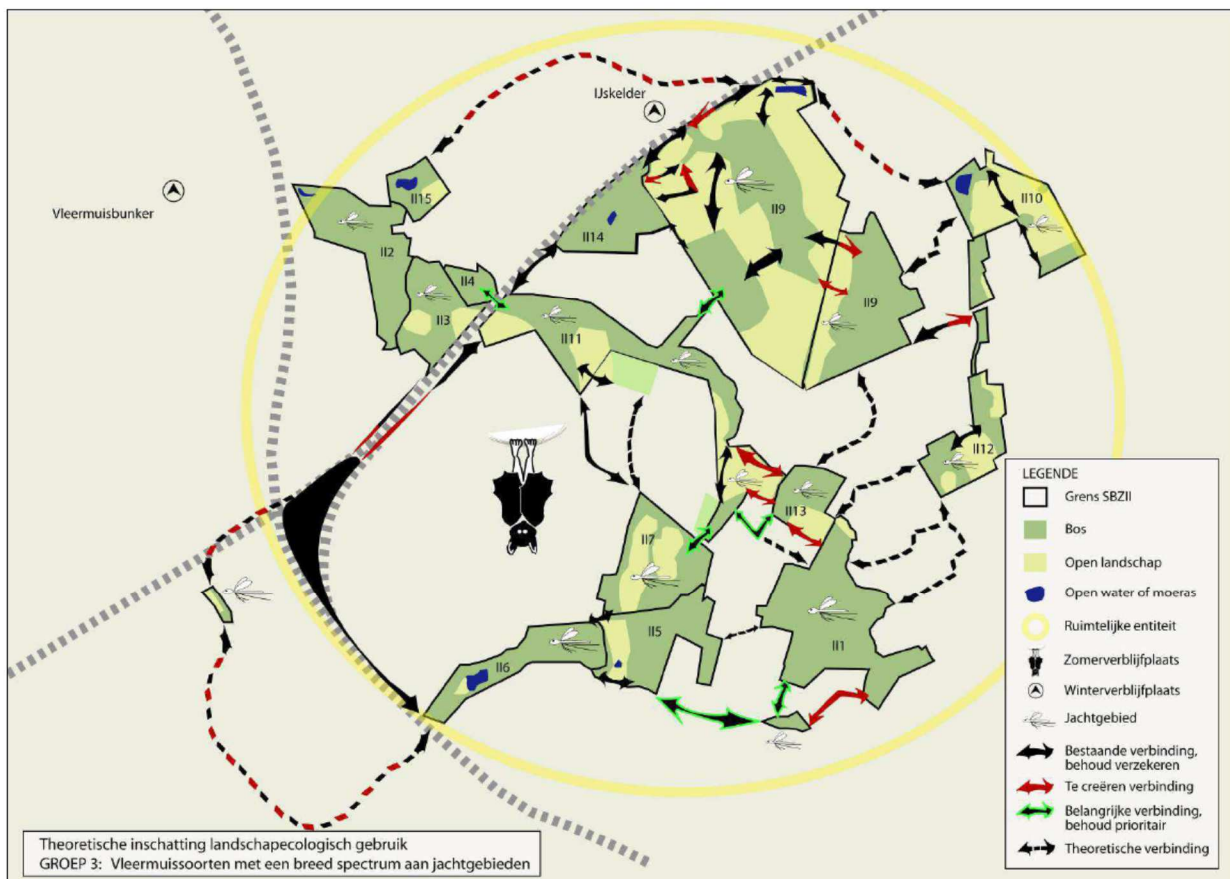
8. LANDSCHAPSECOLOGIE

Voor heel wat soorten, waaronder vleermuizen, is niet enkel de ecologische geschiktheid binnen de deelgebieden van het SBZII van belang, maar eveneens de verbindingen tussen de deelgebieden. In het IHD-rapport voor SBZ II (Aeolus, 2007) werd een theoretische oefening gemaakt om de belangrijkste verbindingen voor vleermuizen aan te duiden. Het is van belang deze kennis mee te nemen bij de opmaak van de beheerplannen van de deelgebieden.

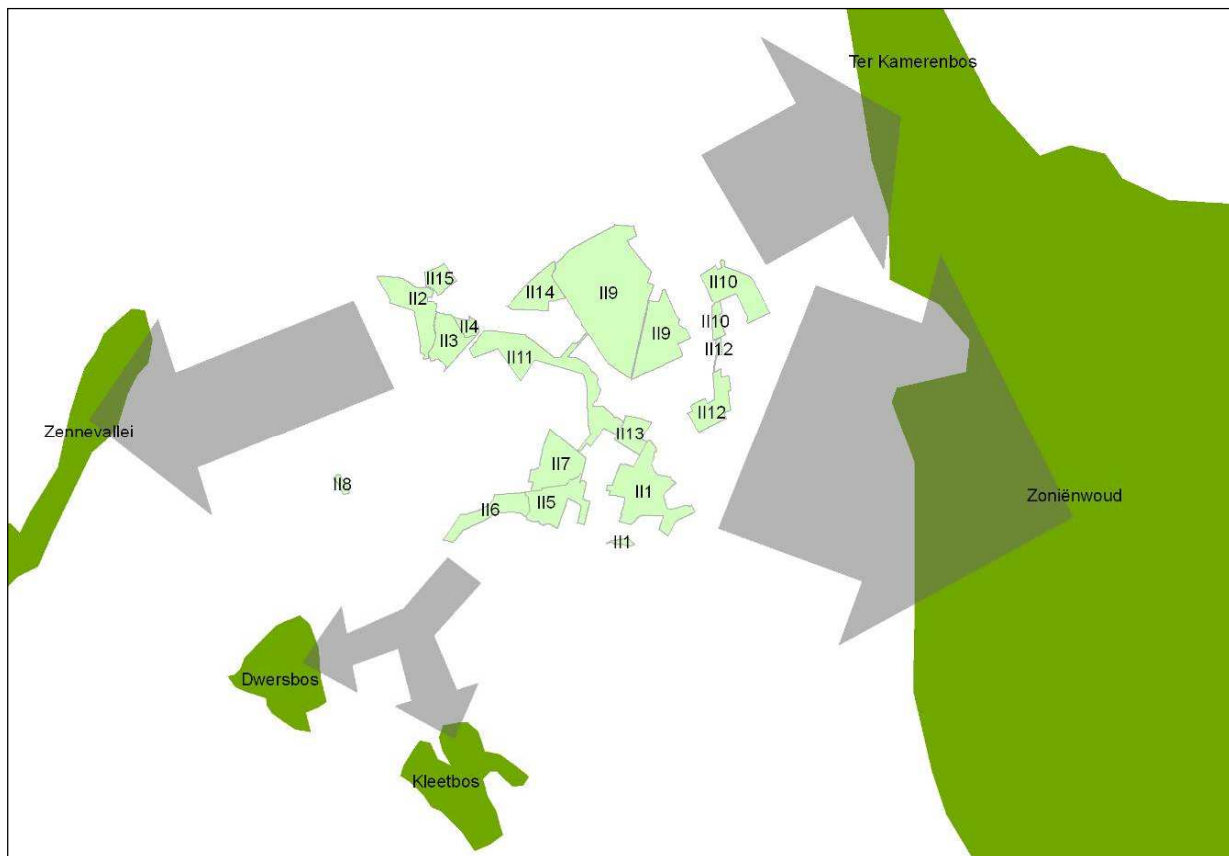
- Voor soorten die hun jachtgebied bij voorkeur in bossen hebben en landschappen verkiezen met een belangrijk aandeel houtige vegetatie:
 - Deelgebied II11 is een belangrijk verbingsgebied en kan zijn rol spelen om de boskernen in deelgebied II1, cluster II2-II3-II4 en cluster II5-II6-II7 te verbinden. Het **netwerk van lineaire landschapselementen** op in II11 is van belang als verbinding tussen II11 en de cluster II5-II6-II7.
 - Voor een duurzame connectie is ook deelgebied II13 zeer belangrijk
 - Om deelgebied II9 te ontwikkelen als foerageergebied is het van belang dat een degelijke verbinding met andere jachtgebieden en zomerverblijfplaatsen wordt bestendigd.
- Voor soorten die hun jachtgebieden bij voorkeur bij moerassen en open water hebben, met zomerverblijfplaats in bossen:
 - Aangezien wateroppervlakken en moerassen slechts beperkt voorkomen in SBZII, worden geen belangrijke verbindingen aangeduid voor deze soorten
- Voor soorten met een breed spectrum aan jachtgebieden:
 - Deze soorten maken eveneens gebruik van de verbindingen voor soorten van de eerste groep.
 - Ook deelgebied II8, II10 en II12 worden als potentieel jachtgebied beschouwd
 - Ook deelgebied II10, II11, II12 en II13 worden als potentiële zomerverblijfplaats beschouwd
 - Gebouwen in de omgeving kunnen als zomerverblijfplaats dienen, van waaruit verbindingen naar SBZII van belang kunnen zijn.

Onderstaande figuren vatten dit visueel samen:

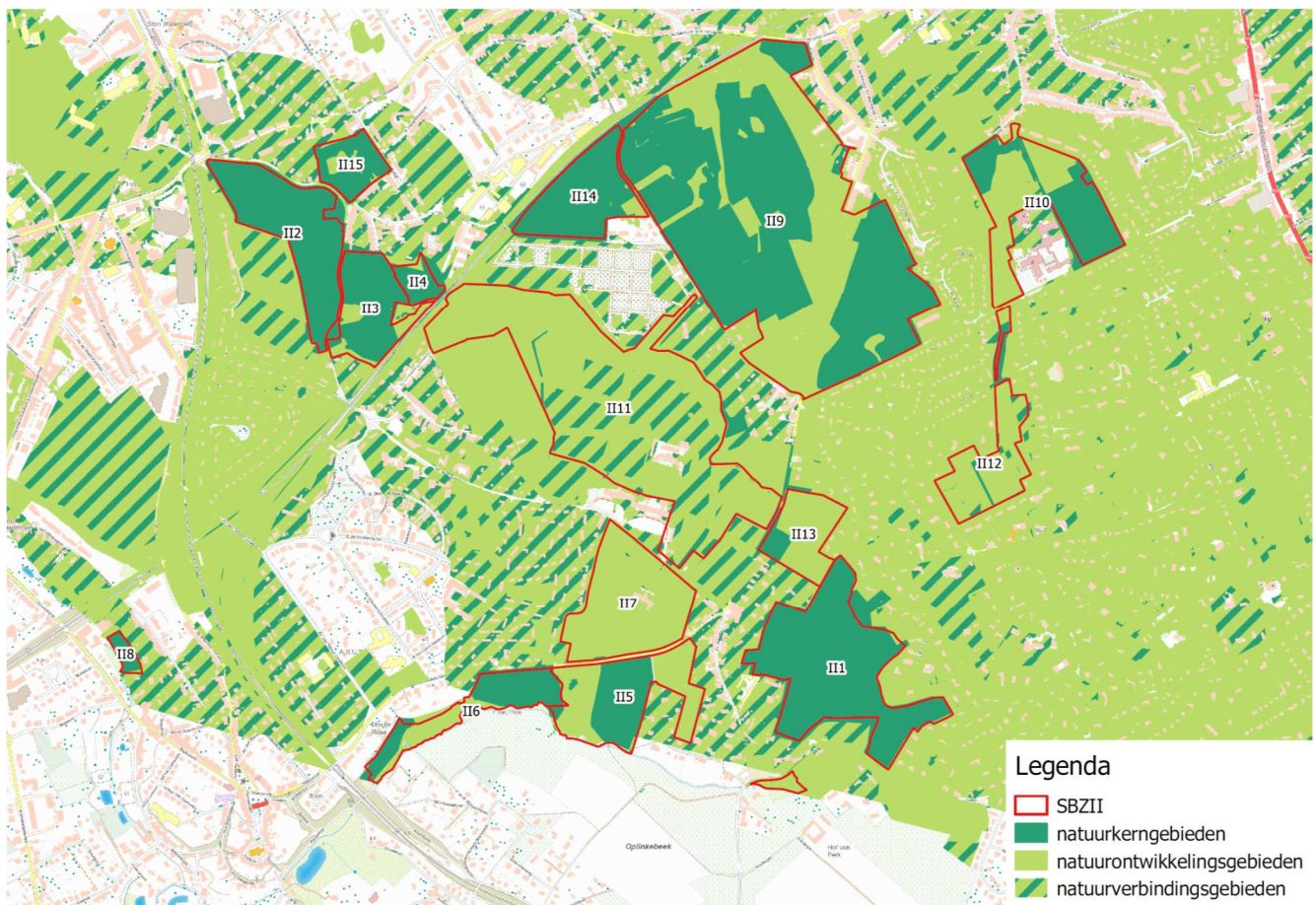
Figuur 8-1: Theoretische inschatting van landschapsecologisch gebruik van vleermuissoorten met een breed spectrum aan jachtgebieden (uit Aeolus 2007)

Figuur 8-2: Potentiële verbindingen buiten het SBZ II (uit Aeolus 2007)

Aanvullend geeft de kaartlaag 'IBGE:wsl_bruenvi_ecology_network' een indeling naar mate van belangrijkheid voor ecologische verbinding van de terreineenheden. Deze verbindingen gaan ruimer dan enkel de doelgroep vleermuizen.

Figuur 8-3: Ecologische verbindingen

Uit bovenstaande figuren blijkt dat voor de ecologische samenhang van het SBZ volgende elementen belangrijk zijn:

- De beekvalleien zijn natuurlijke landschappelijke dragers tussen de deelgebieden, die ook verbinding geven buiten de grenzen van het SBZ (NW via de Geleytsbeek naar Keyenbempt; ZW naar de Linkebeek en haar bovenstroomse zijlopen en groengebieden);
- De spoorwegbermen vormen directe lijnvormige verbindingen tussen de deelgebieden van het SBZ en daarbuiten;
- Deelgebied II11 - Engeland ligt als een cruciale vaste schakel tussen de zuidelijke en de noordelijke deelgebieden;
- Ook het kerkhof van Ukkel ligt centraal in het SBZ, en vormt een scharnierpunt tussen de deelgebieden Engeland en Kauwenberg;
- Het belang van particuliere tuinen en openbaar groen (laanbomen e.d.) kan zeer groot zijn, zeker voor de verbinding van het SBZ met het Zoniënwoud;
- Niet of slechts beperkt versnipperde gebieden die aangrenzend zijn aan het SBZ en de behoudsdoelstellingen ervan kunnen versterken zijn het gebied aan Keyenbempt en het Avijlplateau.

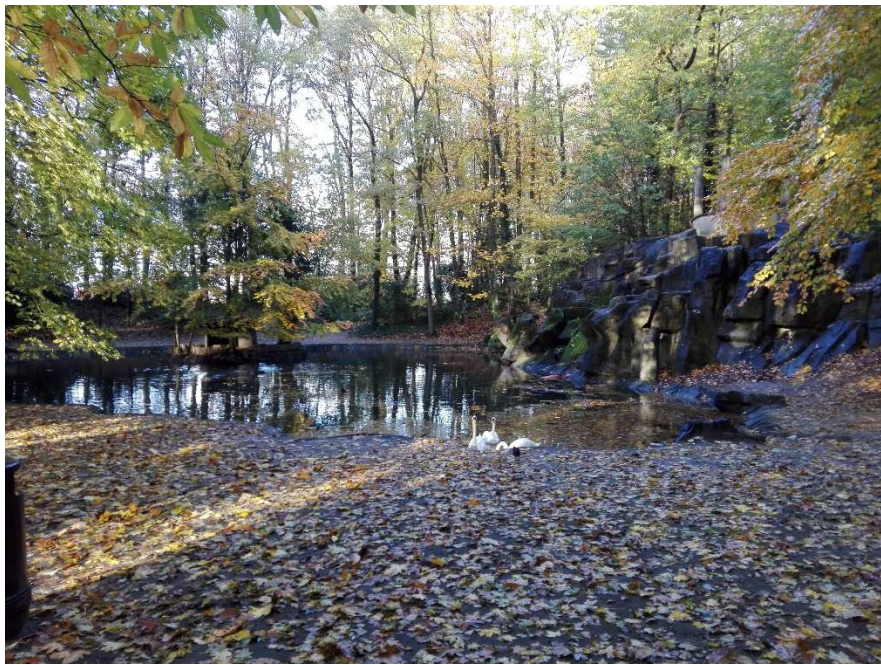

02 775 75 75
WWW.LEEFMILIEUBRUSSEL.BE

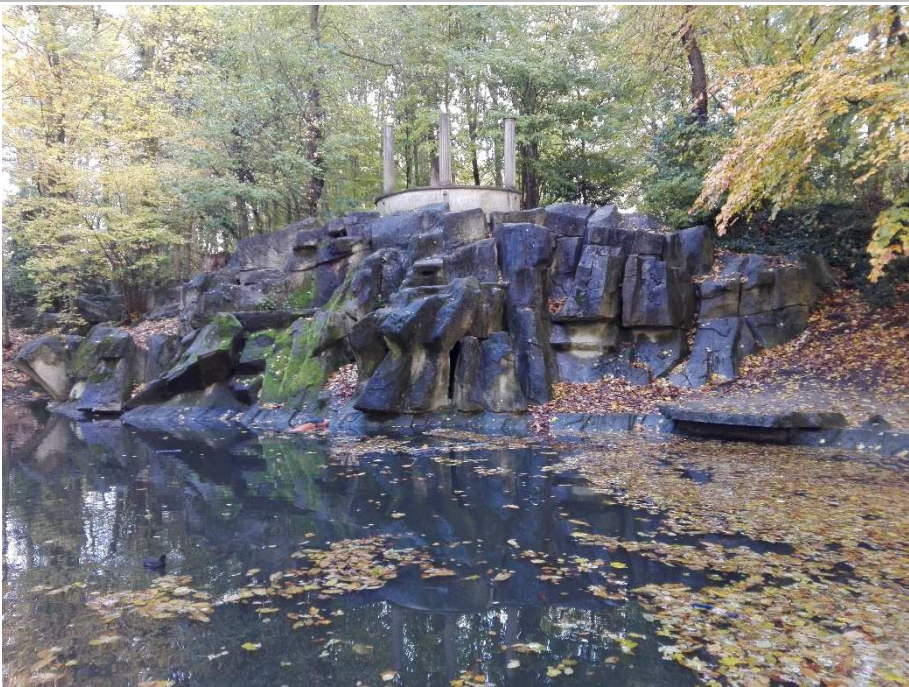
Redactie: Sweco Belgium nv (Royal Haskoning DHV) & Hesselteer bvba: Sofie Fabri, Guy Geudens, Guy Heutz, Tom Neels
Leescomité: Leefmilieu Brussel – LB
Verantwoordelijke. Uitg.: F. Fontaine en M. Gryseels – Havenlaan 86C/3000- 1000 Brussel
Projectnummer: 5029240008

7.4 BIJLAGE 4: FOTOBIJLAGE II14 SAUVAGÈREPARK (FOTO'S SWECO NOVEMBER 2017)

II14_01. Vijver en kunstmatige rotsen centraal in het park. Begroeiing op de oevers is volledig afwezig, vermoedelijk wegens hoge begrazingsdruk (eenden en zwanen) en recreatiedruk.

II14_02. Griekse tempel in zone 11.

II14_03. Speeltuig in zone 3 met op de achtergrond de mammoetboom. De wortelzone kent te veel betreding.

II14_04. Zicht op zone 1b met dierenverblijven.

II14_05. Zicht op het basketbalterrein in zone 2a vanuit zone 4b.

II14_06. Verharde wegenis (zone 11) met aantasting van de vegetaties langs de randen door betreding.

7.5 BIJLAGE 5: KAARTENBUNDEL DEELGEBIED II14

Kaart 1.1

Situering deelgebied II14 en kadastrale percelen

Legenda

 deelgebied II14

Kaart 1.2

Bestemmingen deelgebied II14 (gewestelijk bestemmingsplan (GBP))

Legenda

 deelgebied II14

bestemmingen

 Gebied van collectief belang of van openbare diensten

 Woongebied

 Woongebied met residentieel karakter

 Groengebied

 Parkgebied

 Begraafplaats

 Gemengd gebied

 Spoorweg

Fond de plan / Achtergrond :
Brussels UrbIS © - CIRB-CIBG
© IGN-NGI

Kaart 1.3

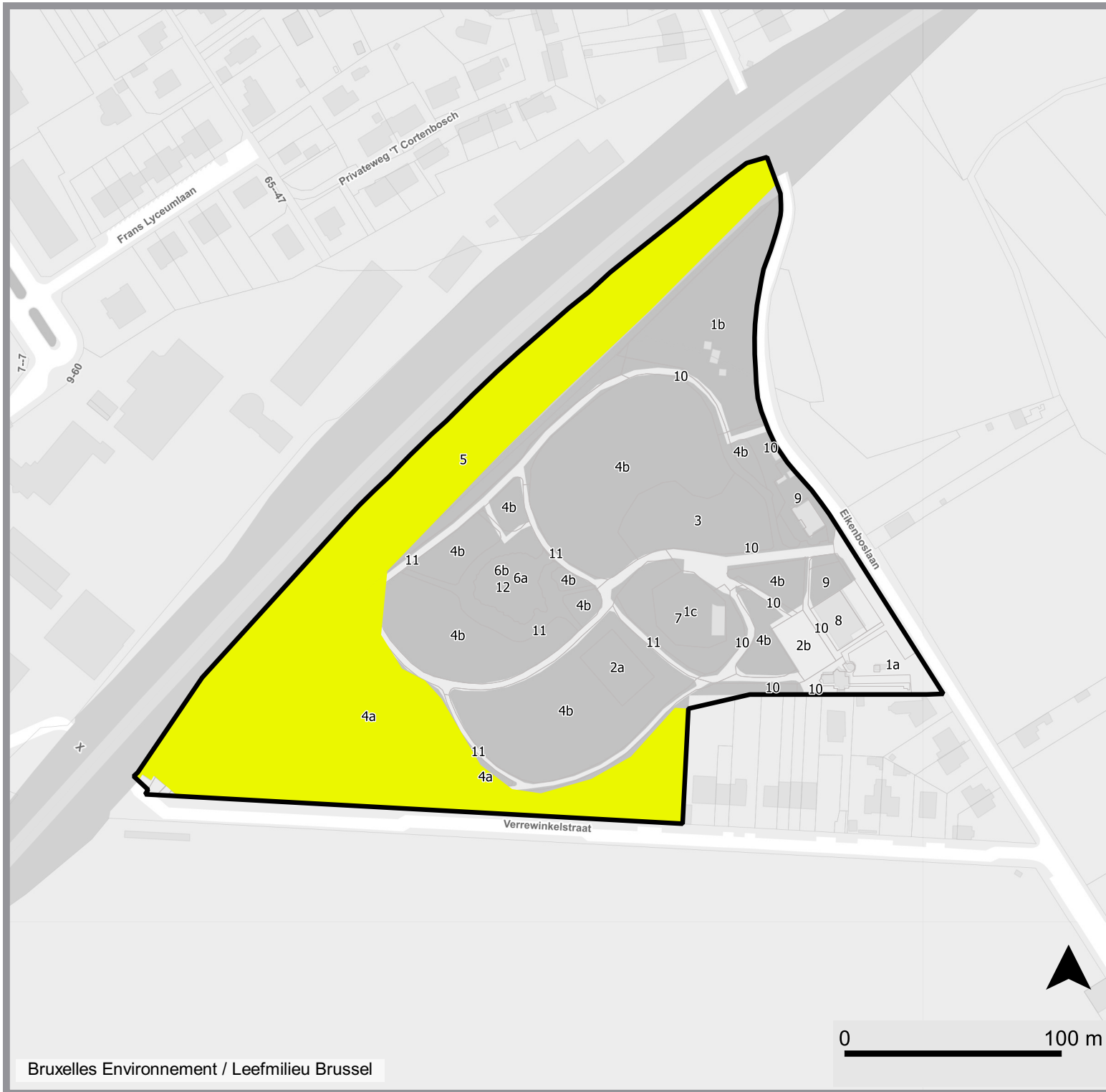
Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied II14

Legenda

 deelgebied II14

Habitats

 9130 Beukenbossen Asperulo-Fagetum

Kaart 1.4

Overige natuurtypes in deelgebied II14

Legenda

 deelgebied_II14

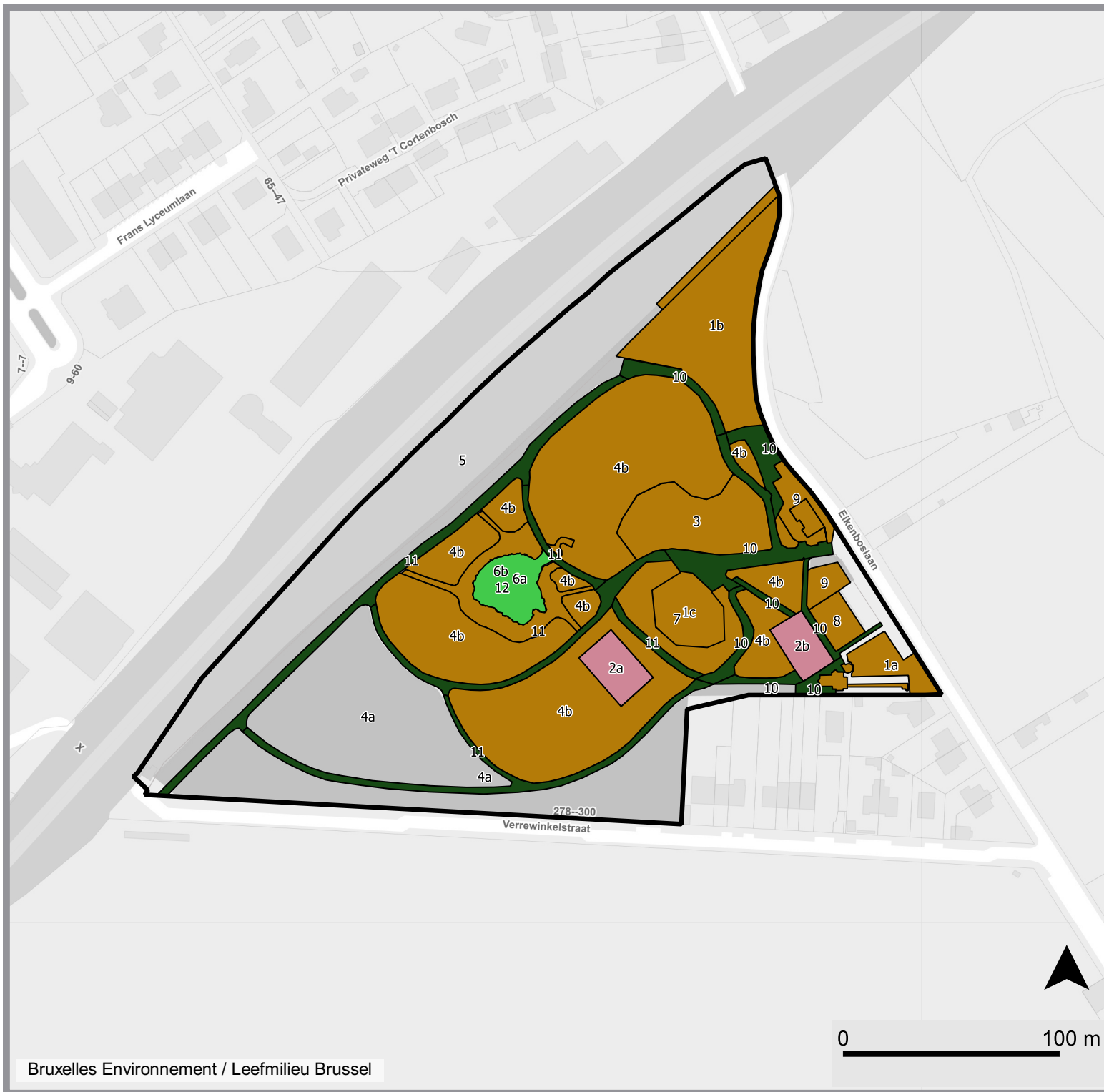
Overige natuurtypes binnen SBZ

 Niet-groene recreatiezone

 Open water

 Paden

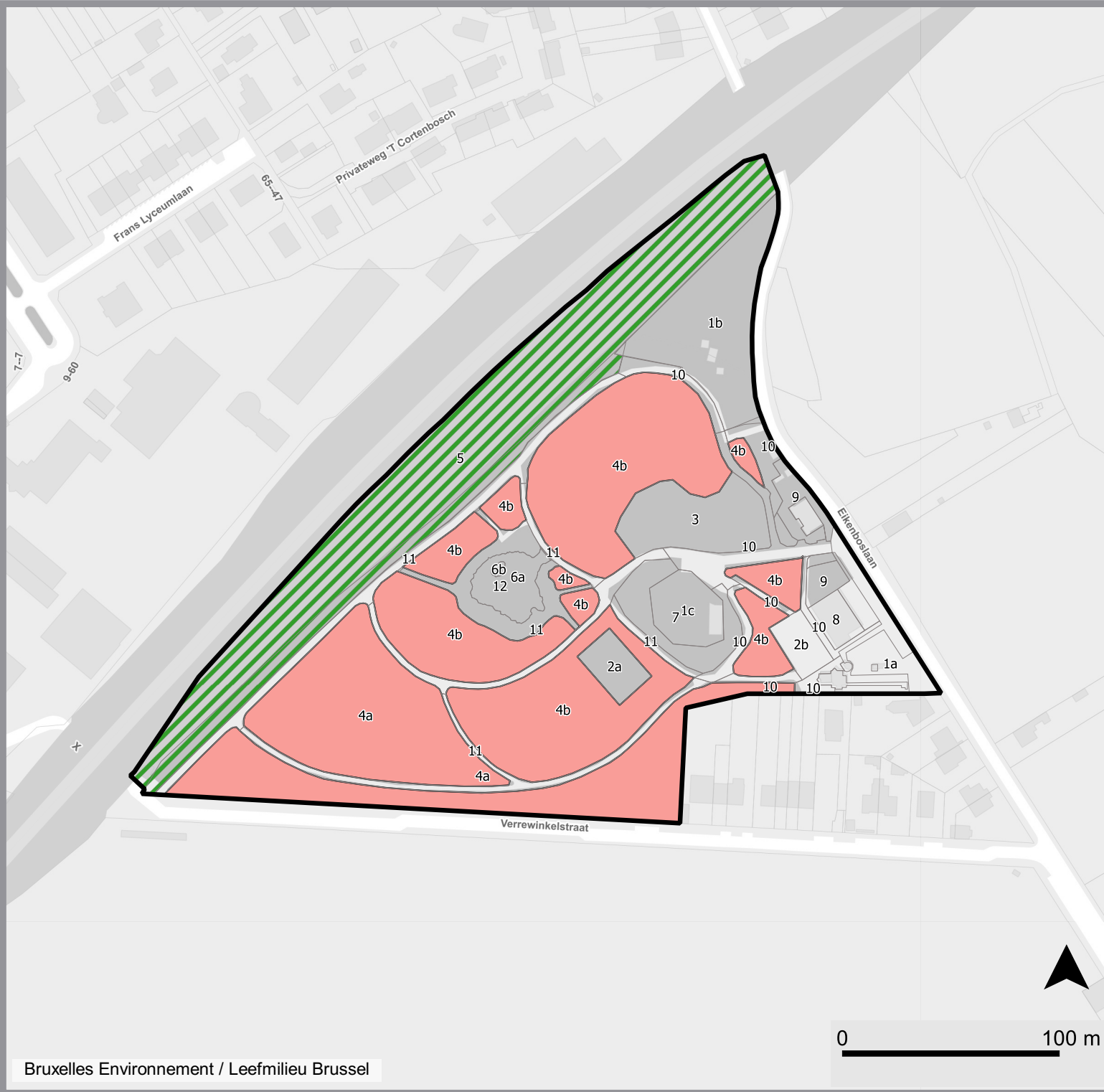
 Tuinen en parken (+ gebouwen)

Beheerdoelstellingen in deelgebied II14

 deelgebied II14

 Type 7a - senescentie-eiland
 Type 8 - ecologische bosrand

Kaart 4.1

Beheermaatregelen in deelgebied II14

Legenda

 deelgebieden II14

Beheermaatregelen

- exotenbeheer
- extensieve begrazing
- mogelijkheden onderzoeken verplaatsen dieren en instellen verschralend maaibeheer
- mogelijkheden onderzoeken verplaatsen speeltuigen
- mogelijkheden onderzoeken verplaatsen sportterrein
- onderhoud paden in waterdoorlatende verharding
- onderhoud padennetwerk
- sterke dunning met oog op vergroten lichtinval
- ecologische herinrichting vijver + omgeving
- ecologische inrichting oever
- extensief en gefaseerd maa- en hakhoutbeheer (mantel-zoomvegetaties)
- extensieve begrazing
- hakhoutbeheer
- nulbeheer + veiligheidskappen
- regulier parkbeheer

02 775 75 75
WWW.LEEFMILIEUBRUSSEL.BE

Redactie: Sweco Belgium nv (Royal Haskoning DHV) & Hesselteer bvba: Sofie Fabri, Guy Geudens, Guy Heutz, Tom Neels

Leescomité: Leefmilieu Brussel – LB

Verantwoordelijke. Uitg.: F. Fontaine en M. Gryseels – Havenlaan 86C/3000- 1000 Brussel

Projectnummer: 5029240008

